Το Λεξικό του ηγέτη

100 Λέξεις

Αύγουστος 2013

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Υποψήφιοι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί

Το οικοδόμημα των Ενόπλων Δυνάμεων στηρίζεται στα στελέχη, αξιωματικούς και υπαξιωματικούς, όλων των Κλάδων, όλων των Όπλων, Σωμάτων ή ειδικοτήτων και όλων των κατηγοριών.

Πρωταρχικό ρόλο στη λειτουργία των Ενόπλων Δυνάμεων έχει η ικανότητα των στελεχών να ***ηγούνται****.*

Σκέψεις, τάσεις ή απόψεις, για τη διαχρονική αξία και προσπάθεια ερμηνείας, θέσπισης αρχών ή βελτίωσης της ***ηγεσίας****, έχουν αποτυπωθεί σε χιλιάδες σελίδες, από εγνωσμένου ή μη κύρους αναλυτές, στρατιωτικούς, επιστήμονες κλπ.*

Είναι προφανές ότι το θέμα της ηγεσίας δεν αφορά μόνο τις Ένοπλες Δυνάμεις, αλλά το σύνολο της λειτουργίας ενός Κράτους και των δημοσίων ή ιδιωτικών φορέων που το απαρτίζουν.

Θα επικεντρωθώ στη ***«στρατιωτική διάσταση της ηγεσίας»****, σε μια προσπάθεια να υποδείξω στις νεαρές και στους νεαρούς υποψήφιους αξιωματικούς και υπαξιωματικούς, ως ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, πώς αντιλαμβάνομαι την ηγεσία και τι προσδοκώ από αυτούς.*

Όπως ανέφερα ήδη, τα θέματα της στρατιωτικής ηγεσίας έχουν αναλυθεί από πολλούς. Δεν θα επιχειρήσω μια νέα ανάλυση. Επέλεξα να σας καταστήσω κοινωνούς «κορυφαίων» κειμένων, από εγνωσμένες διεθνούς κύρους στρατιωτικές και μη προσωπικότητες (Παύλος Μελάς, Κωνσταντίνος Τσάτσος, Τχης Bach, Στρατηγός Mac Arthur, Στρατάρχης Mondgomery και Στρατηγός Patton), τις οποίες και επισυνάπτω στο παρόν κείμενο.

Πιστεύω απόλυτα, ότι μελετώντας τα κείμενα αυτά, θα συμφωνήσετε ότι αν θέλετε να νιώσετε και να γίνετε πραγματικοί ηγέτες, πρέπει να είστε σε θέση να προσδιορίσετε τι ακριβώς σημαίνει η κάθε μια από τις ***100 λέξεις*** *που αποτελούν το* ***λεξικό του ηγέτη****.*

Υποψήφιοι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί

Σας εμπιστεύομαι ως τους αυριανούς ηγήτορες, ως το αύριο της Πατρίδας μας. Πιστεύω ότι θα γίνετε πραγματικοί ηγήτορες, πιστεύω ότι θα σταθείτε αντάξιοι της αποστολής και του όρκου σας.

Στρατηγός Μιχάλης Κωσταράκος

Αρχηγός ΓΕΕΘΑ

1. Αίσθημα υπεροχής
2. Ακεραιότητα
3. Αναγνώριση
4. Ανδρεία
5. Αντιξοότητα
6. Αντοχή
7. Αξιοπρέπεια
8. Απαιτήσεις
9. Αποστολή
10. Αποτελεσματικότητα
11. Αποτυχία
12. Αποφασιστικότητα
13. Αυταπάρνηση
14. Αυτοπεποίθηση
15. Αυτοσεβασμός
16. Αφοσίωση
17. Βαθμός
18. Γνώση
19. Δάκρυα
20. Δειλία
21. Διαίσθηση
22. Διαταγή
23. Δικαιοσύνη
24. Δοκιμασία
25. Δόξα

26. Ειρήνη

27. Εκπαίδευση

28. Έλεγχος

29. Ελευθερία

30. Ελπίδα

31. Εμπιστοσύνη

32. Έμπνευση

33. Εμφάνιση

34. Ενδιαφέρον

35. Ενθουσιασμός

36. Εντιμότητα

37. Εξουσία

38. Επιμονή

39. Επιτυχία

40. Εργασία

41. Έργο

42. Ευθύνη

43. Ευθύτητα

44. Ηθικές αξίες

45. Ηθική αμοιβή

46. Ηθικό

47. Ηθικό θάρρος

48. Ηθικό κύρος

49. Ήττα

50. Θάνατος

51. Θάρρος
52. Θυσία
53. Ιδρώτας
54. Ικανότητα
55. Καθήκον
56. Καρτερία
57. Κατανόηση
58. Κίνδυνος
59. Κρίση
60. Λάθος
61. Λογική
62. Μελέτη
63. Νίκη
64. Νομιμοφροσύνη
65. Νόμος
66. Πατρίδα
67. Πατριωτισμός
68. Πειθαρχία
69. Περηφάνια
70. Περιπέτεια
71. Πνευματική εγρήγορση
72. Πόλεμος
73. Πόνος
74. Πραότητα
75. Προβλεπτικότητα

76. Προσβολή

77. Προσωπικότητα

78. Πρωτοβουλία

79. Σεβασμός

80. Σεμνότητα

81. Σκέψη

82. Σκοπός

83. Στοργή

84. Στόχος

85. Στρατιώτης

86. Συναδελφικότητα

87. Συναίσθημα

88. Τιμή

89. Τιμιότητα

90. Τιμωρία

91. Τύχη

92. Υπακοή

93. Υπομονή

94. Φαντασία

95. Φιλία

96. Φόβος

97. Χαμόγελο

98. Χαρακτήρας

99. Ψυχική δύναμη

100. Ψυχολογία

Πίνακας Περιεχομένων

Η επιστολή του Παύλου Μελά προς το Νεαρό Εύελπι

«Η ζωή είναι πόλεμος. Η γη σου είναι φρούριο και χρέος σου η ΝΙΚΗ.

Μη μιλάς, να σκέπτεσαι, ν' αγαπάς, να μην πονάς. Ένας είναι ο σκοπός σου: ο ΠΟΛΕΜΟΣ. Πολέμα για τα ιδανικά σου, για τα Ελληνικά ιδανικά του ανθρωπισμού. Πολέμα για τη μεγάλη ΙΔΕΑ.

Άνδρες που περπατούν στη ζωή ευθυτενείς και με γαλήνη, μαθημένοι να πονούν χωρίς να υποφέρουν, να νικούν χωρίς να θριαμβολογούν, να νικώνται χωρίς να μοιρολογούν. Αυτοί είναι οι πραγματικοί άνδρες, θεμέλια γενεών.

Αυτοί είναι οι Ευέλπιδες, οι αυριανοί ηγήτορες του Έθνους.

Νεαρέ Εύελπι μάθε και εξασκήσου να είσαι απλός, ολιγόλογος, συγκρατημένος, σεμνός.

Λίγα λόγια, πολλά έργα. Ανθρωπιά μεγάλη, πειθαρχία, πείσμα, αντοχή.

Όποιος σε κοιτά, τα μάτια να γεμίζουν παλικάρι. Περισσότερο να προσβάλλεσαι όταν σε κυριεύει ο πόνος. Μη θυμώνεις, χειρότερα είναι να κτυπήσεις, έστω και αν μόλις κρατιέσαι με έναν κόμπο στο λαιμό.

Να φύγεις είναι δειλία. Μόνος σου αποφάσισες να γίνεις Αξιωματικός.

Απελπισία, ύστερα γελάς και από τη μία μέρα στην άλλη γίνεσαι άνδρας, δηλαδή μαθαίνεις να κρατάς μέσα σου τον πόνο και την απορία, έτσι, χωρίς να φαίνεται, αλλά να επιμένεις πάντα στο σκοπό σου, στα όνειρά σου…»

ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ (ή Μίκης Ζέζας)
Ανθ/λγός Πυροβολικού
Τάξις 1891

- 3 -

Η αποστολή του αξιωματικού

Του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας Κωνσταντίνου Τσάτσου[1]

Θεωρώ ιδιαίτερη τιμή μου να εγκαινιάσω το περιοδικό σας «Επιθεώρηση Εθνικής Αμύνης». Αισθάνομαι την ανάγκη μιας στενότερης επαφής με το τμήμα του Έθνους που, ακριβώς τώρα, σηκώνει ένα δυσβάστακτο βάρος και επαγρυπνεί σε όλα τα άκρα της ελληνικής γης και της ελληνικής θάλασσας για να μπορεί να επιδοθεί όλος ο άλλος λαός στο δημιουργικό του έργο.

Από τη θέση όπου συμβαίνει να είμαι τοποθετημένος, σκέπτομαι συχνά το επιτελούμενο στις Ενόπλους Δυνάμεις μας έργο και τους άντρες που το επιτελούν. Σήμερα από τις σκέψεις που έτσι συσσωρεύθηκαν μέσα μου, ήθελα μερικές να διατυπώσω, γιατί, όσο και αν είναι για τους επαΐοντας απλές, δεν βλάπτει να λέγονται. Έκρινα μάλιστα πως, για να τις διατυπώσω πιο επαγωγά, θα έπρεπε να επιστρατεύσω μαζί με τη σκέψη και τη φαντασία μου και να φαντασθώ πως έχω μπροστά μου ένα νεόκοπο αξιωματικό και πως του απευθύνω παραινέσεις για τη σταδιοδρομία του.

Θα του έλεγα: Παιδί μου! Δεν θα σου μιλήσω ούτε για την πίστη προς την Ελλάδα, ούτε για την τιμημένη στολή που αξιώθηκες να φορέσεις. Αυτά τα θεωρώ δεδομένα. Πιστεύεις στην Ελλάδα και στην απόλυτη αξία της ύπαρξής της. Αλλιώς δεν θα διάλεγες ως επάγγελ-

1 Αναδημοσίευση από το 1ο τεύχος του περιοδικού «Εθνικές Επάλξεις»

μα να γίνεις ο φύλακας της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητάς της. Θα σου μιλήσω για πράγματα που δεν είναι τόσο αυτονόητα και που όμως είναι απαραίτητο να σου γίνουν βίωμα.

Η πρώτη αρετή των φυλάκων, κατά τον Πλάτωνα, είναι η ανδρεία. Άλλοτε ο ανδρείος, όταν ήταν καλός σκοπευτής και καλός ξιφομάχος, ήταν ένας καλός στρατιώτης. Έπρεπε επιπλέον αυτός ο καλός στρατιώτης να ενταχθεί μέσα σ' ένα σύνολο κοινής δράσης και γι' αυτό έπρεπε να πειθαρχεί στις διαταγές των ανωτέρων του. Λίγο πολύ με αυτά τα προσόντα, ανέβαινε κανείς τα σκαλιά της στρατιωτικής ιεραρχίας. Όσο όμως ανέβαινε ψηλότερα, τόσο, κοντά σε αυτά τα πάντα απαραίτητα προσόντα, αύξανε ο ρόλος της σκέψης, του σχεδόν μαθηματικού υπολογισμού, σε τρόπον ώστε τα πειθαρχημένα σύνολα των ανδρείων πολεμιστών να κινούνται με απόλυτη ακρίβεια. Τότε η συνδυασμένη και πειθαρχημένη ανδρεία των πολλών, γίνεται πιο αποτελεσματική και υπηρετεί γενικούς στόχους.

Αυτά όλα είναι παλιοί κοινοί τόποι. Σου τα λέω όμως για να προσθέσω κάτι πιο καινούργιο. Το στοιχείο της σκέψης, του υπολογισμού, δεν είναι χάρισμα μόνο του ηγέτη. Είναι απαραίτητο και σε κατώτερα κλιμάκια. Τώρα, περισσότερο παρά άλλοτε, ένα στράτευμα αποτελείται από μια ιεραρχία ηγητόρων. Τώρα οι πρωτοβουλίες αρχίζουν από πολύ χαμηλά, χωρίς βέβαια να διασπάται η ιεραρχική κλίμακα.

Οι πρωτοβουλίες αυτές και άλλοτε βέβαια υπήρχανε. Μα αρκούσε γι' αυτές η φυσική ευφυΐα, η ταχύτητα στην αντίληψη των γύρω δεδομένων. Τώρα οι πρωτοβουλίες αυτές από απλή τέχνη και εμπειρία, μεταβληθήκανε σε επιστήμη. Τα μέσα του πολέμου είναι πολύπλοκοι μηχανισμοί και για τον κατάλληλο χειρισμό τους χρειάζεται όχι απλή πείρα, αλλά επιστημονική γνώση.

Σήμερα ο καλός αξιωματικός πρέπει να είναι και ένας δόκιμος επιστήμων, ένας επιστήμων υψηλής στάθμης, άξιος μάλιστα να παρακολουθεί και να χρησιμοποιεί όλες τις νέες εφευρέσεις που σχετίζονται με τα οιαδήποτε μέσα του πολέμου. Με άλλα λόγια ο αξιωματικός της εποχής μας, κοντά σε όλες τις άλλες από αιώνες καθιερωμένες ηθικές αρετές, πρέπει να είναι ειδικευμένος σε αρκετούς τεχνικούς κλάδους. Για να μην πω ότι στα ανώτερα κλιμάκια ο αξιωματικός πρέπει να είναι ικανός να χειρίζεται και θέματα που ανήκουν στους κλάδους των οικονομικών και κοινωνικών επιστημών.

Όπως στη βιομηχανία η τεχνική πρόοδος οδήγησε στη μείωση των εργατικών χειρών και στην αύξηση των εγκεφάλων, έτσι και

στο χώρο της στρατιωτικής ζωής η δύναμη δεν μετριέται τόσο από το πλήθος των μαχητών, όσο από την επιστημονική τους στάθμη, από την ικανότητά τους να χειρίζονται τα πολύπλοκα και ευαίσθητα τεχνικά μέσα του σύγχρονου πολέμου.

Αυτό το αναμφισβήτητο φαινόμενο επιτρέπει στους ολιγάριθμους λαούς, εφ' όσον αποκτήσουν νέα τεχνικά όπλα και συγχρόνως την ικανότητα να τα χρησιμοποιούν επιτυχώς, να μην ανησυχούν διότι υστερούν σε αριθμό. Η ποσότητα αντικαθίσταται και στο χώρο του πολέμου από την ποιότητα, η ωμή ύλη από τη δουλεμένη επιστημονικά ύλη.

Αλλά καθώς σου τα εκθέτω αυτά, δεν θα ήθελα να πάθεις ό,τι δυστυχώς παθαίνουν οι περισσότεροι άνθρωποι του αιώνος μας. Δεν θα ήθελα να θαμβωθείς από τη μηχανή. Απάνω από τη μηχανή υπάρχει πάντα το πρώτο κορυφαίο και ακατάλυτο στοιχείο, ο νους και η ευψυχία του ανθρώπου, ο νους και η ευψυχία του ηγέτου. Αυτός που κινεί, που σταματά, που τοποθετεί τη μηχανή. Και όχι τη μια ή την άλλη μηχανή, αλλά το συνδυασμό όλων των τεχνικών μέσων προς τον εκάστοτε ορθότερο στόχο. Αυτός είναι η πρώτη κινούσα δύναμη που έχει την ευθύνη για κάθε έργο ως σύνολο, και λέει το τελικό ναι ή το τελικό όχι, και που έτσι θέτει σε κίνηση όλον τον πολεμικό μηχανισμό, σταθμίζοντας μιαν απειρία παραγόντων.

Σε αυτή την κορυφή προ παντός, αλλά και στα ανώτερα γενικώς κλιμάκια, ο αξιωματικός πρέπει να κατέχει το δώρο της εποπτείας όλου του ορίζοντος, προς όλες τις κατευθύνσεις όπου η πράξη του μπορεί να έχει επιπτώσεις. Εκεί πια δεν αρκεί η ανδρεία, δεν αρκεί ούτε η επιστήμη, χρειάζεται η σοφία, ο συνδυασμός της σωφροσύνης με την τόλμη και ικανότητα της άμεσης επαφής με την πραγματικότητα. Δεν αρκεί ούτε η σκέψη. Χρειάζεται και η φαντασία. Χρειάζεται ο σφαιρικά αναπτυγμένος άνθρωπος.

Όταν διάλεξες το επάγγελμα του αξιωματικού, διάλεξες ένα αυστηρότατο επιστημονικό κλάδο. Πρέπει να θεωρείς τον εαυτόν σου επιστήμονα όσο ο γιατρός, ο αρχιτέκτων, ο πολιτικός μηχανικός. Και όσο προχωρούν οι επιστημονικές ανακαλύψεις, τόσο θα σε περισφίγγει η επιστήμη. Και αυτή απαιτεί συνεχή μελέτη, ανανέωση σπουδών, μετεκπαιδεύσεις αυστηρότατης μορφής. Όσο πιο πολύ προοδεύει η επιστήμη και όσο πιο ψηλά ανεβαίνεις στην κλίμακα της στρατιωτικής ιεραρχίας, τόσο πιο πολύ θα πρέπει να μελετάς. Και όταν πλησιάσης στην κορυφή, τότε θα χρειασθεί να εποπτεύεις πέρα από τους ειδικούς επιστημονικούς κλάδους, ένα ευρύτερο πνευματικό χώρο.

Ο ηγέτης δεν ηγείται μηχανών, ηγείται ανθρώπων. Και γι’ αυτό πρέπει να γνωρίσεις τον άνθρωπο, τα είδη των ανθρώπων, του καθενός το κοινωνικό και οικογενειακό υπόβαθρο, την ψυχική του σύσταση, τις επιθυμίες και τις ανάγκες του. Η ανθρωπιά είναι μια αρετή, αλλά και μια σοφία και μόνο με αυτήν μπορεί να πλησιάσης τον άλλον άνθρωπο, να ανταποκριθείς στις υλικές του απαιτήσεις με δικαιοσύνη και στις ψυχικές του τάσεις.

Το ανθρώπινο υλικό που εσύ θα εκπαιδεύσεις έχει κιόλας γνωρίσει ποικίλες επιδράσεις πριν καταταγεί στο στρατό, πολύ συχνά όχι ευεργετικές. Μέσα στο ευρύ πλαίσιο της στρατιωτικής εκπαίδευσης, περιλαμβάνεται και η αποστολή της ηθικής αγωγής. Η εντιμότητα στις συναλλαγές, η φιλαλληλία, η ανθρωπιά που αντιτίθεται στη βία, στο μίσος, στο φθόνο. Αυτά όλα πρέπει μέσα στο στρατό από την γύρω του πράξη να τα γνωρίσει και να τα ζήση ο νέος στρατιώτης. Όσο απλός και αν είναι, πρέπει να καταλάβει τη σημασία που έχει να είναι καθαρές οι σχέσεις του κάθε ανθρώπου προς το συνάνθρωπό του. Και όχι μόνο προς το συγχωριανό του, αλλά προς όλους όσους ζουν στην ίδια ευρύτερη κοινωνία. Πρέπει να αισθανθεί την Ελλάδα ολόκληρη σαν μιαν ευρύτατη κοινωνία για το καλό της οποίας έχει χρέος να εργασθεί και να αγωνισθεί. Οι αδικίες που υπάρχουν δεν πρέπει να τον κάνουν εχθρό της κοινωνίας, αλλά αγωνιστή τίμιο και γενναίο για το δίκαιο. Και προ παντός πρέπει να καταλάβει πως αυτός ο αγώνας δεν γίνεται με τη βία, όπως - όπως, αλλά σύμφωνα με τους νόμους που η ίδια η κοινωνία θεσπίζει, ακριβώς για να μπορεί να γίνεται όλο και πιο δίκαιη και ανθρωπινή. Ο δρόμος προς το δίκαιο είναι ελεύθερος σε μια κοινωνία σαν τη δική μας και σε ένα λαό σαν τον ελληνικό.

Έτσι με το παράδειγμα και με το διάλογο θα διδάξεις κοινωνικό και πολιτικό ήθος, γιατί τότε μόνο ο στρατιώτης γίνεται ένας ευσυνείδητος και από την ίδια του τη θέληση γενναίος αγωνιστής.

Η δουλειά του αξιωματικού δεν είναι η χυδαία προπαγάνδα που συχνά γίνεται έξω από το στρατό για να παγιδεύσει τις ψυχές των νέων. Είναι η τίμια αγωγή προς ελευθερία, αυτή που κάνει τον απλό άνθρωπο του βουνού και του νησιού, έναν ελεύθερο πολίτη μιας αληθινής δημοκρατίας.

Αυτοί που προσβλέπουν με καχυποψία σε αυτή την υψηλή ηθοπλαστική αποστολή σου, δεν υπάρχει λόγος να σ' ενοχλούν. Ανάγκασέ τους να δουν και να σου πουν τι γίνεται στις κοινωνίες εκείνες που ιδιαίτερα αυτοί θαυμάζουν και ας σε αφήσουν και εσένα ήσυχο να κάνεις το χρέος σου. Με τη μεγάλη μάλιστα υπέρ της δικής σου αποστολής διαφορά, ότι εσύ θα βοηθήσεις στο πλάσιμο ελευθέρων ανθρώπων, ανθρώπων που ελεύθερα σκέπτονται και εκφράζονται και δρουν μέσα στα ευρύτατα πλαίσια ενός δίκαιου νόμου, ενώ αλλού η αγωγή τείνει να κατασκευάσει ρομπότ και ανδράποδα.

Η πειθαρχία είναι ένα γνώρισμα της στρατιωτικής ζωής. Να μην πλανηθείς νομίζοντας πως η πειθαρχία συνθλίβει την ελευθερία, το μέγιστο αυτό αγαθό του πολιτισμένου ανθρώπου. Αντίθετα, η πειθαρχία είναι όρος απαραίτητος της ελευθερίας, είτε πρόκειται για την ελευθερία μιας ψυχής είτε μιας ολόκληρης κοινωνίας. Χωρίς την τάξη που η πειθαρχία επιβάλλει, η ατομική ψυχή πελαγοδρομεί και η κοινωνία διαλύεται. Χωρίς τάξη η πράξη του ενός, που πρέπει να είναι ελεύθερη, συνθλίβει ή ματαιώνει την πράξη του άλλου, που επίσης πρέπει να είναι ελεύθερη. Διδάσκοντας την πειθαρχία, ο αξιωματικός διδάσκει το ήθος που εξασφαλίζει την πραγματική ελευθερία.

Έτσι ο στρατός διδάσκει τον πολίτη όχι μόνο στο απλό τεχνικό πεδίο, στη χρήση πάσης φύσεως μηχανών – που και αυτό είναι αξιόλογη μόρφωση. Τον διδάσκει και στο ηθικό πεδίο, ώστε να μπορεί να συλλάβει τα κοινωνικά του καθήκοντα, τον ορθό τρόπο ζωής που εξασφαλίζει την ελευθερία και την ανθρωπιά στις ανθρώπινες σχέσεις.

Από αυτή την αγωγή μόνη της, ανάγλυφη, πρέπει να ανακύπτει η έννοια της πατρίδας, της ευρύτατης κοινωνίας. Και έτσι με διδαχή ουσιαστική και τίμια, χωρίς τους πολυμεταχειρισμένους κούφιους ρητορισμούς, φωτίζεται στην ψυχή του κάθε Ελληνόπουλου με φως πιο δυνατό, πιο καθαρό, το όραμα της Ελλάδος. Θεμελιώνεται η ανάγκη της ύπαρξής της και το χρέος της προάσπισής της με κάθε ατομική θυσία.

Από τούτα τα λόγια που έγραψα για σένα, παιδί μου, μπορείς να εκτιμήσεις πόσο ευρύ είναι το φάσμα της αποστολής σου, πόσο υψηλό, αλλά και πόσο δύσκολο. Μπορείς επίσης να εκτιμήσεις τη θέση που οι Ένοπλες Δυνάμεις δικαιωματικά καταλαμβάνουν μέσα στο σύνολο της ελληνικής οικογενείας. Τη θέση αυτή οφείλεις να την προφυλάξεις από κάθε μείωση. Και αποτελεί μείωση όταν πας να την επεκτείνεις σε χώρους που είναι έξω από την αποστολή σου. Γιατί τότε φθείρεσαι και εσύ και το σύνολο.

Μη λησμονείς ότι όλα τα λειτουργήματα μέσα στην πολιτεία αντλούν την εξουσία τους από το εθνικό σύνολο, από το λαό. Ο καθένας οφείλει να πράττει εφ’ ω ετάχθη, γιατί τότε μόνο και το σύνολο του έθνους μπορεί να πράττει τα εφ’ οις είναι τεταγμένο. Ο μέγας λόγος του αρχαίου φιλοσόφου «Τα εαυτού πράττειν και μη πολυπραγμονείν», είναι το θεμέλιο κάθε πολιτείας. Πρώτος εσύ πρέπει να δείξεις με κάθε σου πράξη και με κάθε σου λέξη ότι τον σέβεσαι. Με αυτή σου την συμπεριφορά ωφελείς το σύνολο, παραδειγματίζεις τους πολίτες και σφυρηλατείς το βαθύ δεσμό που πρέπει να συνδέει ένοπλο και άοπλο λαό, τον κάθε καλό Έλληνα με τους υπερασπιστές του, τον κάθε ελεύθερο άνθρωπο με εκείνους που πρέπει να είναι, απάνω από όλα, οι υπερασπιστές της ελευθερίας της ελληνικής πατρίδας και κάθε Έλληνος πολίτη.

Γνώρισε Τους Άνδρες Σου...
Μάθε Την Εργασία Σου...
Γνώρισε Τον Εαυτό Σου...

Παραινέσεις προς ηγήτορες

Ταγματάρχης C.A.BACH [2]

Μετ’ ολίγον ο καθείς από σας θα ελέγχει τη ζωή ορισμένων άλλων ανδρών. Θα έχετε την ευθύνη νομοταγών βεβαίως αλλά μη εκπαιδευμένων πολιτών, οι οποίοι περιμένουν από σας εκπαίδευση και καθοδήγηση. Ο λόγος σας θα είναι γι’ αυτούς νόμος. Και η πλέον τυχαία παρατήρησή σας θα χαραχθεί στη μνήμην τους. Θα μιμούνται τους τρόπους σας: η ενδυμασία σας, η συμπεριφορά σας, το λεξιλόγιό σας και η μέθοδος διοικήσεως θα αντιγράφονται πιστά.

Όταν φθάσετε στη μονάδα σας θα βρείτε εκεί μία πρόθυμη ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι δε ζητούν από σας τίποτε περισσότερον από τις ιδιότητες εκείνες, οι οποίες θα αποσπάσουν το σεβασμό τους, τη νομιμοφροσύνη τους και την υπακοή τους.

Είναι τελείως έτοιμοι και πρόθυμοι να σας ακολουθήσουν παντού, αρκεί να τους πείσετε ότι έχετε αυτές τις ιδιότητες. Όταν έλθει ο καιρός, που δεν σας χρειάζονται πλέον, μπορείτε να αποχωρήσετε: το έργο σας σε αυτήν την μονάδα τελείωσε.

---

2 Το άρθρο αυτό είναι αντιγραφή από έντυπο που διανεμήθηκε στη ΣΣΕ το Σεπ του 1975.

Στο τρίπτυχο αυτό συνόψισε τις ιδιότητες του ηγέτη, το έτος 1917, ο ταγματάρχης του αμερικανικού στρατού C.A.BACH σε ομιλία του προς τους αποφοιτώντας αξιωματικούς του 2ου Εκπαιδευτικού Κέντρου, του FORT SHERIDAN. Τόση εντύπωση προκάλεσε στους ακροατές του, ώστε πριν ακόμη τελειώσει, τον πολιόρκησαν ενθουσιασμένοι για να ζητήσουν αντίγραφα. Η εφημερίδα WACO (TEXAS) DAILY TIMES HERALD, όταν έμαθε το εκδηλωθέν ενδιαφέρον, τη δημοσίευσε στο φύλλο της Κυριακής, 27 Ιανουαρίου 1918.

Αντίγραφο της ομιλίας συμπεριλήφθηκε στα αρχεία της Γερουσίας, μετά από πρόταση ενός γερουσιαστή της Μινεσότα, τον Νοέμβριο του 1942 και τυπώθηκε ως έγγραφο του Κογκρέσου (αριθ. 289). Αντίγραφα δόθηκαν στους εφέδρους αξιωματικούς, σπουδαστές του πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον, το 1943.

Γενικά θεωρήθηκε ως η καλύτερη σύνθεση περί ηγεσίας, που εγράφη ποτέ.

Την παραθέτουμε, κατά πιστή διασκευή από το USN ISTITUTE PROCEEDINGS.

Από κοινωνικής πλευράς δύναται να διαιρεθεί ο κόσμος σε ηγέτες και αυτού που ακολουθούν. Οι επαγγελματίες έχουν τους ηγέτες τους, ο κόσμος των επιχειρήσεων ομοίως. Έχουμε θρησκευτικούς ηγέτες, πολιτικούς και ηγέτες της κοινωνίας. Σε όλους αυτούς τους ηγέτες είναι δύσκολο, αν μη αδύνατο, να ξεχωρίσουμε από το στοιχείο της καθαρής ηγεσίας, το εγωιστικό στοιχείο του προσωπικού κέρδους ή της ατομικής υπεροχής, χωρίς το οποίο μια τέτοια ηγεσία δε νοείται. Μόνο όμως στη στρατιωτική υπηρεσία, όπου οι άνδρες θυσιάζουν ελεύθερα τη ζωή τους για μία πίστη, όπου οι άνδρες είναι πρόθυμοι να υποφέρουν ή πεθάνουν για το δίκαιο ή την αποτροπή ενός κακού, δυνάμεθα να ελπίζουμε ότι θα συναντήσουμε την ηγεσία στην πλέον υψηλόφρονα και ανιδιοτελή σύλληψή της. Επομένως, όταν λέγω ηγεσία, εννοώ στρατιωτική ηγεσία.

Μετά από λίγες ημέρες, οι περισσότεροι από σας θα ονομαστείτε αξιωματικοί. Η ονομασία αυτή και μόνον δεν θα σας καταστήσει ηγέτες. Απλώς θα σας κάμει αξιωματικούς. Θα σας τοποθετήσει σε μία θέση, όπου μπορείτε να γίνετε ηγέτες, εφόσον διαθέτετε τα απαιτούμενα προσόντα. Οφείλετε όμως να το επιτύχετε όχι τόσο με τους άνδρες που είναι επάνω από σας, όσο με εκείνους που είναι κάτω από σας.

Οι άνδρες οφείλουν και θα ακολουθήσουν στη μάχη αξιωματικούς που δεν είναι ηγέτες, η δύναμη όμως που θα τους κατευθύνει δεν θα είναι ο ενθουσιασμός αλλά η πειθαρχία. Προχωρούν με αμφιβολία και ταραχή και ένα δυνατό φόβο στην καρδιά, όπου υπάρχει το άφωνο ερώτημα «τι θα κάμει στο επόμενο βήμα;».

Οι άνδρες αυτοί υπακούν στο γράμμα των διαταγών και τίποτε περισσότερο. Δε γνωρίζουν τίποτε για αφοσίωση στους διοικητές τους, για μεγάλο ενθουσιασμό, για περιφρόνηση του προσωπικού κινδύνου, για αυτοθυσία χάριν της προσωπικής τους ασφάλειας. Τα πόδια τους, τους φέρουν προς τα εμπρός, επειδή η σκέψη τους και η εκπαίδευσή τους, τους λέγουν ότι πρέπει να προχωρήσουν: το πνεύμα τους δε συμβαδίζει μαζί τους.

Από ψυχρούς, παθητικούς, μη αυθόρμητους στρατιώτες δεν επιτυγχάνονται μεγάλα αποτελέσματα. Δεν προχωρούν πολύ μακράν και θα σταματήσουν ευθύς ως μπορέσουν. Η ηγεσία όχι μόνο ζητά αλλά και δέχεται την πρόθυμη, αδίστακτη, ακλόνητη εμπιστοσύνη των ανδρών. Και μία αφοσίωση, η οποία θα τους οδηγήσει, όταν έλθει η

στιγμή να ακολουθήσουν τον χωρίς στέμμα βασιλέα τους στην κόλαση και εφόσον χρειασθεί να επιστρέψουν.

Θα ρωτήσετε τους εαυτούς σας: «από τι τότε ακριβώς αποτελείται η ηγεσία; Τι πρέπει να κάμω για να γίνω ηγέτης; Ποιοι είναι οι παράγοντες της ηγεσίας και πώς μπορώ να τους καλλιεργήσω;».

Ηγεσία είναι η σύνθεση από ορισμένες ιδιότητες. Από τις πλέον σημαντικές μπορώ να μνημονεύσω την αυτοπεποίθηση, το ηθικό κύρος, την αυτοθυσία, το πατριωτικό ενδιαφέρον, την εντιμότητα, πρωτοβουλία, αποφασιστικότητα, αξιοπρέπεια και το θάρρος. Ας τις εξετάσουμε, τις ιδιότητες αυτές, μία μία.

Η αυτοπεποίθηση προέρχεται, κατά πρώτον, από την ακριβή γνώση, δεύτερον την ικανότητα να μεταδώσει αυτή τη γνώση και τρίτον το αίσθημα της υπεροχής επάνω στους άλλους, το οποίο φυσικά ακολουθεί. Όλα αυτά συγκροτούν την υπόσταση του αξιωματικού.

Πρέπει να γνωρίζετε ότι για να ηγείσθε – μπορείτε να «μπλοφάρετε» όλους τους άνδρες σας για λίγο καιρό, αλλά δεν μπορείτε να το πράξετε για πάντα. Οι άνδρες δεν θα δείξουν εμπιστοσύνη σε ένα αξιωματικό, παρά μόνον όταν γνωρίζουν ότι ο αξιωματικός αυτός κατέχει την εργασία του και μάλιστα την κατέχει καλώς.

Ο αξιωματικός οφείλει να γνωρίζει για την εργασία γραφείου περισσότερον από τον επιλοχία του λόχου. Πρέπει να γνωρίζει για την τροφοδοσία περισσότερο από τον σιτιστή. Περισσότερο για τις ασθένειες των αλόγων από τον κτηνίατρο του στρατού. Πρέπει να είναι καλός σκοπευτής, τουλάχιστον όσον κάθε άνδρας του λόχου του.

Αν ο αξιωματικός τα αγνοεί και το αφήνει να φαίνεται, είναι πολύ ανθρώπινο οι στρατιώτες του να λέγουν: – Στον δ.... μ’ αυτόν. Δεν γνωρίζει γι’ αυτό τόσα όσα εγώ. Και ήσυχα περιφρονεί τις οδηγίες που λαμβάνει.

Δεν υπάρχει υποκατάστατο της πραγματικής γνώσης. Φρόντισε να ενημερωθείς καλά, τόσο που οι άνδρες σου να σε ρωτούν συνεχώς και οι συνάδελφοί σου να λέγουν: «ρώτησε τον Σμιθ, αυτός γνωρίζει». Και όχι μόνον κάθε αξιωματικός οφείλει να γνωρίζει τελείως τα καθήκοντά του, αλλά πρέπει να μελετά και τα προβλήματα δύο βαθμών πάνω από αυτόν. Τούτο του εξασφαλίζει διπλό κέρδος. Προετοιμάζεται για καθήκοντα, τα οποία ενδέχεται να αναλάβει κατά τη διάρκεια της

μάχης. Αποκτά μία ευρύτερη προοπτική, η οποία του επιτρέπει να εκτιμήσει πότε χρειάζεται η έκδοση διαταγών και να παρακολουθήσει με μεγαλύτερη ευφυΐα την εκτέλεσή τους.

Και όχι μόνο ο αξιωματικός οφείλει να γνωρίζει, αλλά και να είναι σε θέση αυτά που γνωρίζει να τα διατυπώσει σε ορθή, ενδιαφέρουσα και σαφή γλώσσαν. Πρέπει να μάθει να μιλάει χωρίς αμηχανία.

Μου είπαν ότι στα εκπαιδευτικά κέντρα της Μ. Βρετανίας οι αξιωματικοί σπουδαστές υποχρεούνται να εκφωνήσουν δεκάλεπτες ομιλίες για αντικείμενο της εκλογής τους. Είναι μία θαυμάσια πρακτική. Γιατί για να μιλήσει κανείς καθαρά, πρέπει να σκέπτεται καθαρά και η διαυγής, λογική σκέψη εκφράζεται με σαφείς, θετικές διαταγές.

Ενώ η αυτοπεποίθηση είναι το αποτέλεσμα των περισσοτέρων γνώσεων σε σχέση με τους άνδρες σας, η έναντι τούτων ηθική υπεροχή βασίζεται στην πίστη τους ότι είσθε ο καλύτερος άνδρας. Για να κερδίσετε και να διατηρήσετε την υπεροχή αυτή, πρέπει να έχετε αυτοκυριαρχία, φυσική ζωτικότητα, αντοχή και ηθική δύναμη.

Πρέπει τόσο καλά να αυτοκυριαρχείσθε ώστε και όταν ακόμη στη μάχη δειλιάσετε να μη δείξετε ποτέ φόβο. Γιατί μία βεβιασμένη κίνηση ή ένας τρόμος στο χέρι ή αλλαγή έκφρασης ή εσπευσμένη διαταγή, που ανακαλείται ταχέως, δεικνύει τη διανοητική σας κατάσταση, η οποία θα έχει αντανάκλαση στους άνδρες σας σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό.

Στη φρουρά ή το στρατόπεδο θα παρουσιασθούν πολλές περιπτώσεις, κατά τις οποίες θα δοκιμασθεί η ψυχραιμία σας και οι αγαθές σας διαθέσεις. Εάν σε αυτές τις περιπτώσεις χάσετε τον έλεγχο του εαυτού σας, δεν μπορεί να διοικείτε τους άνδρες σας. Γιατί οι άνδρες λέγουν και πράττουν πράγματα, για τα οποία συνήθως μετανοούν κατόπιν.

Ποτέ δεν πρέπει ένας αξιωματικός να δικαιολογείται στους άνδρες του. Επίσης ένας αξιωματικός ποτέ δεν πρέπει να είναι ένοχος για μία πράξη, για την οποία το δικό του αίσθημα δικαιοσύνης τού λέγει ότι πρέπει να απολογηθεί.

Άλλο στοιχείο για να κερδίσει κανείς ηθική υπεροχή ευρίσκεται στην ανάπτυξη αρκετής φυσικής ζωτικότητας και αντοχής, ώστε να υπομείνει τις ταλαιπωρίες στις οποίες αυτός και οι άνδρες του είναι

υποκείμενοι και ένα άφοβο πνεύμα, το οποίον τον καθιστά ικανό όχι μόνον να τις δέχεται ευχάριστα, αλλά και να μειώνει τη σημασία τους. Κάνε γνωστές τις δυσκολίες σου, μείωσε τις δοκιμασίες σου και θα βοηθήσεις σημαντικά ώστε να δημιουργηθεί μέσα στη μονάδα σου ένα πνεύμα, η αξία του οποίου είναι ανυπολόγιστη σε ώρα έντασης.

Ηθική δύναμη είναι το τρίτο στοιχείο για να κερδίσουμε την ηθική υπεροχή. Για να έχετε ηθική δύναμη πρέπει να ζείτε καθαρά, πρέπει να έχετε ισχυρό πνεύμα, ώστε να βλέπετε το ορθό και τη θέληση να κάμετε το ορθό.

Γίνετε παράδειγμα στους άνδρες σας. Ένας αξιωματικός μπορεί να είναι δύναμη για το καλό ή για το κακό. Μην τους κάνετε κήρυγμα, τούτο θα είναι άχρηστο και κάτι χειρότερο. Ζήσετε τον τρόπο ζωής που θα τους οδηγούσατε να ζήσουν και θα εκπλαγείτε άμα δείτε πόσον πολλοί θα σας μιμηθούν.

Ένας «φωνακλάς», βέβηλος λοχαγός, που δεν φροντίζει για την προσωπική του εμφάνιση θα έχει επίσης ένα κραυγαλέο, βέβηλο και ακάθαρτο λόχο. Θυμηθείτε τους λόγους μου: ο λόχος σας θα είναι η αντανάκλαση του εαυτού σας. Αν έχεις ένα φαύλο λόχο, τούτο θα οφείλεται στο ότι είσαι και εσύ ένας φαύλος λοχαγός.

Η αυτοθυσία είναι βασικό στοιχείο της ηγεσίας. Θα προσφέρετε, θα προσφέρετε όλο τον καιρό. Θα δώσετε τον εαυτό σας υλικά, τον περισσότερο δυνατό χρόνο, ο ρόλος του διοικητή είναι να έχει την περισσότερο βαριά εργασία και τη μεγαλύτερη ευθύνη. Είναι ο πρώτος που ξυπνά το πρωί και ο τελευταίος που κοιμάται το βράδυ. Εργάζεται την ώρα που οι άλλοι κοιμούνται.

Θα δώσετε τον εαυτό σας διανοητικά, με συμπάθεια και κατανόηση για τα προβλήματα των ανδρών, με τους οποίους είσθε επιφορτισμένοι. Του ενός πέθανε η μητέρα και ο άλλος έχασε όλες του τις οικονομίες, στη χρεωκοπία μιας τράπεζας. Πιθανό να θέλουν βοήθεια, το περισσότερο όμως απ’ όλα χρειάζονται συμπάθεια.

Μη κάμετε το λάθος να απογοητεύσετε τους άνδρες σας με τη δήλωση ότι έχετε τα δικά σας προβλήματα, γιατί με τον τρόπο αυτό γκρεμίζετε μία πέτρα από τα θεμέλια του οικοδομήματός σας. Οι άνδρες σας είναι τα θεμέλια του οικοδομήματος της ηγεσίας σας, το οποίο θα καταπέσει επάνω σας εφόσον δεν στηρίζεται καλώς επάνω σε αυτά.

Θα χρειασθεί να δώσετε από τα ισχνά σας εισοδήματα. Θα ξοδέψετε συχνά τα χρήματά σας, για να διατηρήσετε την υγεία και την ευεξία των ανδρών σας ή να τους βοηθήσετε σε μία δυσκολία τους. Κατά κανόνα θα πάρετε τα χρήματά σας πίσω. Σπάνια θα χρειασθεί να τα συμπεριλάβετε στα «κέρδη και ζημίες».

Όταν λέγω ενδιαφέρον και στοργή ως ουσιαστικό στοιχείο στην ηγεσία, χρησιμοποιώ τον όρο με την καλύτερη έννοιά του. Δεν αναφέρομαι στο είδος εκείνο του ενδιαφέροντος, του πατρικού ενδιαφέροντος, που στερεί τους άνδρες από την πρωτοβουλία, την αυτοπεποίθηση και τον αυτοσεβασμό. Αναφέρομαι στο ενδιαφέρον, το οποίο εκδηλώνεται με προσεκτική φροντίδα για την άνεση και καλή διαβίωση εκείνων, για τους οποίους ευθύνεστε.

Οι στρατιώτες μοιάζουν πολύ με παιδιά. Πρέπει να επιβλέψετε ώστε να έχουν κατοικία, ενδυμασία και τροφή, την καλύτερη δυνατή με τα μέσα που διαθέτετε. Πρέπει να φροντίζετε περισσότερο για την άνεσή τους παρά για τη δική σας. Πρέπει να φροντίσετε να έχουν τροφή, πριν ακόμη φροντίσετε για τη δική σας τροφή. Να έχουν ένα καλό κρεβάτι να κοιμηθούν, πριν εξετάσετε πού θα κοιμηθείτε εσείς. Να φροντίσετε για την υγεία τους. Οφείλετε να διαφυλάσσετε τη δύναμή τους και να μην απαιτείτε ανωφελείς ασκήσεις ή εργασία μη χρήσιμη.

Με όλες αυτές τις ενέργειες εμφυσάτε ζωή μέσα σε εκείνο, το οποίο διαφορετικά θα ήταν μία μηχανή. Δημιουργείτε μία ψυχή στη μονάδα σας, η οποία θα κάνει τη μάζα να ανταποκριθεί στις προσδοκίες σας, σαν ένας άνθρωπος. Και αυτό είναι το πνεύμα.

Και όταν η μονάδα σας έχει αυτό το πνεύμα, θα ξυπνήσετε κάποιο πρωί και θα ανακαλύψετε ότι έχουν αντιστραφεί τα πράγματα. Ότι δηλαδή αντί να τους προσέχετε, έχουν αρχίσει χωρίς καμία από μέρους σας νύξη, να φροντίζουν αυτοί για σας. Θα ανακαλύψετε ότι η σκηνή σας, αν έχετε σκηνή, είναι κατάλληλα στημένη. Ότι τα καλύτερα και καθαρότερα είδη κλινοστρωμνής τα έχουν φέρει στη σκηνή σας. Ότι από κάποια μυστηριώδη πηγή δύο αυγά έχουν προστεθεί στο δείπνο σας, όταν οι άλλοι δεν έχουν κανένα. Ότι κάποιος εθελοντής βοηθά τους ιπποκόμους σας να περιποιηθούν με το παραπάνω το άλογό σας. Ότι προλαμβάνουν τις επιθυμίες σας και κάθε άνδρας είναι στην κατάλληλη θέση. Και τότε έχετε επιτύχει.

Η δικαιοσύνη είναι ένα άλλο στοιχείο, χωρίς το οποίο η ηγεσία ούτε να διαμορφωθεί, αλλά ούτε και να διατηρηθεί μπορεί. Πρώτα είναι

η δικαιοσύνη εκείνη, κατά την οποίαν μεταχειριζόμαστε όλους τους άνδρες με τον ίδιο τρόπο. Δεν λέγω όμοια, γιατί μπορείτε να μεταχειρίζεστε τους άνδρες ανόμοια, εφόσον δεν είναι όλοι τους ίδιοι και τότε να είσθε πραγματικά δίκαιος.

Χρειάζεται πολλή προσοχή στο να μεταχειρίζεστε τους άνδρες ανόμοια. Μία τιμωρία την οποία δέχεται ένας άνδρας με αδιάφορο σήκωμα των ώμων, είναι για τον άλλον πραγματική πνευματική αγωνία. Ο διοικητής λόχου, ο οποίος έχει για όλους σταθερή ποινή για συγκεκριμένο παράπτωμα, είναι είτε πολύ νωχελής ή πολύ ηλίθιος για να μελετήσει την προσωπικότητα των ανδρών του. Και σε αυτήν την περίπτωση, η δικαιοσύνη του είναι τυφλή.

Μελετήστε λοιπόν τους άνδρες σας προσεκτικά, όσο ένας γιατρός μελετά μία δύσκολη περίπτωση. Όταν είστε βέβαιοι για τη διάγνωση, εφαρμόστε τη θεραπεία. Και να θυμάστε ότι εφαρμόζετε την αγωγή για να επιτύχετε τη θεραπεία και όχι απλά για να δείτε το θύμα να σπαράζει. Δυνατό να χρειασθεί βαθιά τομή, αλλά όταν βεβαιωθείτε για την ορθότητα της διάγνωσής σας μην απομακρυνθείτε του σκοπού σας από κάποια εσφαλμένη συμπάθεια προς τον πάσχοντα.

Πολύ κοντά στη δικαιοσύνη με την τιμωρία βαδίζει η δικαιοσύνη με την αναγνώριση. Όλοι μισούν τον άνθρωπο που είναι ιδιοτελής.

Όταν ένας από τους άνδρες σας εκτελέσει μία ειδικά αξιέπαινη εργασία, φροντίστε να λάβει την κατάλληλη αμοιβή. Κινήστε γη και ουρανό για να το επιτύχετε και μη δοκιμάσετε να του τη στερήσετε και να την οικειοποιηθείτε. Μπορεί να το κάνετε αυτό και να απολαύσετε εσείς την αμοιβή, θα έχετε όμως χάσει το σεβασμό και τη νομιμοφροσύνη των ανδρών σας. Αργά ή γρήγορα οι συνάδελφοί σας θα το μάθουν και θα σας αποφεύγουν σαν λεπρό. Στον πόλεμο υπάρχει πολλή δόξα για όλους. Δώστε στους άνδρες όση από αυτήν τους ανήκει. Ο άνθρωπος που πάντοτε λαμβάνει και ουδέποτε δίδει είναι ένα παράσιτο.

Υπάρχει ένα άλλο είδος δικαιοσύνης, αυτή που θα προφυλάξει τον αξιωματικό από το να κάνει κατάχρηση του βαθμού του. Όταν απαιτείς σεβασμό από τους στρατιώτες, να είσαι βέβαιος ότι και συ τους μεταχειρίζεσαι με την ανάλογη διάκριση. Καλλιέργησε σε αυτούς τον ανδρισμό και τον αυτοσεβασμό, μην επιχειρήσεις να τον καταρρίψεις.

Για τον αξιωματικό, το να είναι αγέρωχος και προσβλητικός στη μεταχείριση των ανδρών είναι μία πράξη δειλίας. Δένει τον άνδρα σε

ένα δένδρο με τα σχοινιά της πειθαρχίας και κατόπιν τον κτυπά στο πρόσωπο, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι εκείνος δεν μπορεί να του το ανταποδώσει.

Διάκριση, ευγένεια και σεβασμός από τους αξιωματικούς προς τους στρατεύσιμους δεν είναι ασυμβίβαστα με την πειθαρχία. Αποτελούν συστατικά της πειθαρχίας. Χωρίς πρωτοβουλία και αποφασιστικότητα δεν μπορεί ένας άνδρας να προσδοκά να είναι ηγέτης.

Κατά τις ασκήσεις θα παρατηρήσετε συχνά, όταν παρουσιασθεί έκτακτη ανάγκη, ορισμένοι άνδρες δίδουν ήρεμα επίκαιρες διαταγές, οι οποίες κατόπιν αποδεικνύονται αν όχι απολύτως ορθές, τουλάχιστον κάτι το οποίον έπρεπε να γίνει. Θα δείτε εξ άλλου άνδρες, οι οποίοι την ώρα της ανάγκης γίνονται επικίνδυνα φλύαροι, το μυαλό τους αρνείται να εργασθεί και δίδουν μία βιαστική διαταγή, την οποία κατόπιν ανακαλούν. Δίνουν κατόπιν άλλη διαταγή, για να την ανακαλέσουν και αυτή. Φανερώνουν με λίγα λόγια με κάθε τρόπο ότι διακατέχονται από φόβο.

Παρατηρώντας τον πρώτο άνδρα πιθανόν να πείτε: «Αυτός ο άνδρας είναι διάνοια. Δεν του δόθηκε χρόνος να σκεφθεί καλά το θέμα. Ενεργεί με τη διαίσθηση.» Ξεχάστε το. «Διάνοια είναι απλά η ικανότητα να υφίσταται απέραντους κόπους». Ο άνδρας που είναι έτοιμος, είναι ο άνθρωπος που προετοίμασε τον εαυτό του. Μελέτησε εκ των προτέρων την πιθανή κατάσταση, η οποία μπορούσε να παρουσιασθεί, κατάρτισε δοκιμαστικά σχέδια τα οποία θα κάλυπταν μία τέτοια κατάσταση. Και όταν παρουσιασθεί η ανάγκη είναι έτοιμος να την αντιμετωπίσει.

Πρέπει να έχει κανείς πνευματική εγρήγορση για να εκτιμήσει καλά το πρόβλημα, το οποίο αντιμετωπίζει και την ικανότητα της ταχείας αντίδρασης για να αποφασίσει τι μεταβολές χρειάζεται να γίνουν στο ήδη διαμορφωμένο σχέδιο. Οφείλει επίσης να έχει το θάρρος να διατάξει την εκτέλεση και να επιμείνει στην εφαρμογή των διαταγών του.

Κάθε λογική διαταγή σε μία ώρα ανάγκης είναι καλύτερη από καμία διαταγή. Ιδού η κατάσταση, αντιμετώπισέ την. Είναι καλύτερο να κάνεις κάτι και να το κάνεις άσχημα, παρά να διστάζεις, να ψάχνεις για να βρεις το σωστό που πρέπει να κάνεις και στο τέλος να μην κάνεις τίποτε. Άπαξ και έλαβες μία απόφαση για τη γραμμή που θα ακολουθήσεις, προσκολλήσου σε αυτήν και μη ταλαντεύεσαι. Οι άνδρες δεν έχουν εμπιστοσύνη σε ένα αξιωματικό ο οποίος δε γνωρίζει τι θέλει.

Θα βρεθείτε ενδεχομένως στην ανάγκη να αντιμετωπίσετε μία κατάσταση, την οποίαν ανθρώπινος νους δεν ήταν δυνατό να προβλέψει. Αν είσθε προετοιμασμένος να αντιμετωπίσετε άλλες καταστάσεις ανάγκης, τις οποίες ήταν δυνατόν να προβλέψετε, η πνευματική σας εκπαίδευση την οποία έχετε λάβει, θα σας επιτρέψει και θα σας βοηθήσει να ενεργήσετε με ηρεμία και γρήγορα.

Οφείλετε συχνά να ενεργείτε χωρίς διαταγές από ανώτερη αρχή. Πιθανό να μη σας επιτρέπει ο χρόνος να τις περιμένετε. Στο σημείο αυτό υπεισέρχεται πάλι η σημασία του να μελετάτε την εργασία των ανωτέρων από εσάς αξιωματικών. Εάν έχετε μια λογική εποπτεία της όλης κατάστασης και μπορείτε να σχηματίσετε μία ιδέα του γενικού σχεδίου των ανωτέρων σας, τούτο μαζί με την προηγουμένη εκπαίδευσή σας για τις καταστάσεις ανάγκης θα σας επιτρέψει να συνειδητοποιήσετε την ευθύνη σας και να εκδώσετε τις απαραίτητες διαταγές, χωρίς αναβολή.

Το στοιχείο της προσωπικής αξιοπρέπειας είναι σημαντικό στη στρατιωτική ηγεσία. Να είστε φίλοι των ανδρών σας, αλλά μη γίνεστε οικείοι τους. Οι άνδρες σας πρέπει να έχουν σεβασμό, όχι φόβο. Εάν συμβεί οι άνδρες να γίνουν οικείοι σας, το σφάλμα είναι δικό σας και όχι δικό τους. Γιατί οι πράξεις σας τους ενθαρρύνουν να το κάνουν.

Και προ παντός άλλου, μη χαμηλώνετε τον εαυτό σας με το να επιδιώκετε τη φιλία τους ή να επιζητείτε την εύνοιά τους. Θα σας περιφρονήσουν για αυτό. Αν αξίζετε της νομιμοφροσύνης, του σεβασμού και της αφοσίωσης, θα σας τα προσφέρουν χωρίς να τα ζητήσετε. Εάν δεν αξίζετε, όσο και να προσπαθήσετε, δεν θα τους κερδίσετε. Και τώρα θα ήθελα να μνημονεύσω το θάρρος. Χρειάζεστε τόσο ηθικό, όσον και φυσικό θάρρος – το είδος εκείνο του θάρρους, το οποίο μας επιτρέπει να αφοσιωθούμε σε μία ορισμένη δράση, την οποίαν κρίνουμε ως την πλέον πρόσφορη για τη επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος.

Κάθε φορά που αλλάζετε τις διαταγές σας, χωρίς προφανή αιτία, εξασθενείτε την εξουσία σας και υπονομεύετε την εμπιστοσύνη των ανδρών σας. Έχετε το ηθικό θάρρος να επιμείνετε στη διαταγή σας και να προχωρήσετε με αυτή τη βάση.

Το ηθικό θάρρος απαιτεί περαιτέρω να αναλαμβάνετε την ευθύνη των πράξεων σας. Εφόσον οι υφιστάμενοί σας εξετέλεσαν τις διαταγές σας νομίμως και η κίνηση που διατάξατε είναι μία αποτυχία, το

λάθος είναι δικό σας και όχι δικό τους. Δική σας θα ήταν η δόξα, εάν αυτή επιτύγχανε. Αποδεχθείτε την ευθύνη αν καταλήξει σε καταστροφή. Μην προσπαθήσετε να ρίξετε την ευθύνη σε ένα υφιστάμενό σας και τον καταστήσετε αποδιοπομπαίο τράγο. Θα είναι τούτο μία πράξη δειλίας.

Πέραν τούτων, θα χρειασθείτε ηθικό θάρρος για να προσδιορίσετε την τύχη των υφισταμένων σας. Θα κληθείτε συχνά να προτείνετε προαγωγή ή υποβιβασμό αξιωματικών και υπαξιωματικών, ευρισκομένων υπό την άμεση διοίκησή σας.

Κρατήστε ζωντανή στο μυαλό σας την προσωπική σας ακεραιότητα και το χρέος σας προς τη χώρα. Τα προσωπικά σας αισθήματα να μη σας αποκλίνουν από την αυστηρή αίσθηση της δικαιοσύνης.

Εάν συμβεί να έχετε υποδιοικητή τον ίδιο τον αδελφό σας και τον βρείτε ακατάλληλο για το λειτούργημά του, διώξτε τον. Εάν δεν το πράξετε, η έλλειψη ηθικού θάρρους που θα επιδείξετε, δυνατόν να καταλήξει σε απώλεια πολύτιμων υπάρξεων. Αν από το άλλο μέρος κληθείτε να γνωμοδοτήσετε για ένα άνδρα προς τον οποίον αισθάνεστε προσωπική απέχθεια, μη λησμονήσετε να φανείτε απολύτως δίκαιοι. Θυμηθείτε ότι ο σκοπός σας είναι το γενικό καλό και όχι η ικανοποίηση των ατομικών αισθημάτων σας.

Θεωρώ ως δεδομένο ότι έχετε φυσικό θάρρος. Δεν χρειάζεται να σας αναφέρω πόσο τούτο είναι αναγκαίο. Το θάρρος είναι κάτι περισσότερον και από την ανδρεία. Ανδρεία είναι η έλλειψη φόβου. Ο πλέον ανόητος μπορεί να είναι γενναίος, διότι δεν διαθέτει την αντίληψη να εκτιμήσει τον κίνδυνο που τον απειλεί. Δεν γνωρίζει αρκετά ώστε να τρομάξει.

Θάρρος όμως είναι η σταθερότητα του πνεύματος, η ηθική αυτή σπονδυλική στήλη, η οποία, ενώ εκτιμά πλήρως τον κίνδυνο τον οποίο αντιμετωπίζει, συνεχίζει παρόλα αυτά την επιχείρηση. Η ανδρεία είναι φυσική. Το θάρρος είναι διανοητικό και ηθικό. Δυνατόν να παγώσεις: Τα χέρια σου να τρέμουν, να λυγίζουν τα γόνατα, τα πόδια να υποχωρούν – αυτό είναι φόβος. Εάν, παρά ταύτα, προχωράς. Εάν, παρά τη φυσική αυτή κατάσταση, εξακολουθήσεις να οδηγάς τους στρατιώτες σου εναντίον του εχθρού, έχεις θάρρος. Η φυσική εκδήλωση του φόβου θα φύγει μακρυά. Μια φορά θα δοκιμάσεις αυτή την εμπειρία. Είσαι το θήραμα του κυνηγού που δοκιμάζει την πρώτη του επιτυχία. Δεν πρέπει να υποχωρήσεις σε αυτά.

Πριν από λίγα χρόνια, καθώς παρακολουθούσαμε ένα μάθημα καταστροφών, η τάξη στην οποίαν ανήκα χειριζόταν δυναμίτη. Ο εκπαιδευτής μας είπε, σχετικά με το χειρισμό: «Πρέπει να σας καταστήσω προσεκτικούς κύριοι στη χρήση των εκρηκτικών. Μια φορά μπορεί να συμβεί το κακό.» Και έτσι θα σας συμβουλέψω. Εάν καταληφθείτε από φόβο, που είναι φυσικό να σας παρουσιασθεί στην πρώτη σας πολεμική δράση, αν δείξετε ατολμία, αν αφήσετε τους άνδρες να προχωρήσουν ενώ εσείς έχετε οχυρωθεί σε ένα καταφύγιο, δεν θα σας παρουσιασθεί ποτέ πάλι η ευκαιρία να ηγηθείτε αυτών των ανδρών.

Χρησιμοποιήστε την κρίση σας για να αναπτύξετε στους άνδρες σας το φυσικό θάρρος ή την ανδρεία. Μη ζητήσετε όμως από κανένα άνδρα να μεταβεί εκεί όπου δεν θα πηγαίνατε εσείς οι ίδιοι. Αν η κρίση σας υπαγορεύει ότι η τοποθεσία είναι πολύ επικίνδυνη για σας, τότε είναι πολύ επικίνδυνη και για εκείνους. Γνωρίζετε ότι η ζωή τους είναι εξ ίσου πολύτιμη με τη δική σας.

Κάποτε μερικοί από τους άνδρες σας μπορεί να εκτεθούν σε κίνδυνο, τον οποίο δεν μπορείτε να μοιραστείτε. Πρέπει να σταλεί ένα μήνυμα μέσα από μία ζώνη, που τη σαρώνει η φωτιά. Θα αναζητήσετε φυσικά εθελοντές. Αν οι άνδρες σας σας γνωρίζουν και γνωρίζουν πως είσθε δίκαιοι, δεν θα λείψουν οι εθελοντές, γιατί θα γνωρίζουν ότι η καρδιά σας είναι στην εργασία σας, ότι δίνετε στη χώρα σας το καλύτερο που μπορείτε και ότι πρόθυμα θα μεταφέρατε εσείς οι ίδιοι το μήνυμα, αν μπορούσατε. Το παράδειγμά σας και η προθυμία σας θα τους ενθουσιάσουν.

Και τέλος, αν επιδιώκετε την ηγεσία θα σας προέτρεπα να μελετήσετε τους άνδρες σας. Μπείτε στο πετσί τους και βρείτε τι υπάρχει κάτω από αυτό. Μερικοί άνδρες είναι τελείως διαφορετικοί από ό,τι δείχνουν. Φροντίστε να ανακαλύψετε τη νοοτροπία τους.

Πολύ από την επιτυχία του στρατηγού Ρόμπερτ Λη, ως ηγέτη, δυνατόν να αποδοθεί στην ικανότητα του να ψυχολογεί τους άνδρες του. Γνώριζε πολλούς από τους αντιπάλους του από το Γουέστ Πόιντ, γνώριζε τον τρόπο σκέψης τους και πίστευε ότι υπό ορισμένες συνθήκες θα έπρατταν συγκεκριμένα πράγματα. Σε κάθε σχεδόν περίπτωση ήταν σε θέση να προλάβει τις κινήσεις τους και να εμποδίσει την εκτέλεσή τους.

Στο σύγχρονο πόλεμο δεν γνωρίζεις τον αντίπαλό σου κατά τον ίδιο τρόπο. Γνωρίζεις όμως τους άνδρες σου. Μπορείς να τους μελε-

τήσεις. Μπορείς να μελετήσεις τον καθένα και να βρεις πού βρίσκεται η δύναμή του και πού η αδυναμία του. Σε ποιον μπορείς να βασίζεσαι μέχρι της τελευταίας προσπάθειας και σε ποιόν όχι.

Γνώρισε τους άνδρες σου.... Γνώρισε την εργασία σου.... Γνώρισε τον εαυτό σου.

Επιστροφή στο Γουέστ Πόιντ

Στρατηγός Ντάγκλας Μακ Άρθουρ[3]

(Μετάφραση: Υπλγός (ΠΒ) Μακρυγιάννης Ιωάννης)

Στρατηγέ Γουεστμόρλαντ, Στρατηγέ Γκρόουβς, ξεχωριστοί καλεσμένοι και κύριοι του Σώματος των Μαθητών. Καθώς έφευγα από το ξενοδοχείο σήμερα το πρωί, ο θυρωρός με ρώτησε, «Πού κατευθύνεστε Στρατηγέ;» και του απάντησα, «Στο Γουέστ Πόιντ», και αυτός επισήμανε, «Ωραίο μέρος, έχετε ξαναπάει;»

Κανένας άνθρωπος δεν θα μπορούσε παρά να είναι βαθιά συγκινημένος από ένα τέτοιο φόρο τιμής όπως αυτός, που προέρχεται από ένα επάγγελμα που έχω υπηρετήσει τόσο καιρό και από ανθρώπους που έχω αγαπήσει τόσο πολύ. Με γεμίζει με μία συγκίνηση που δεν μπορώ να εκφράσω. Αυτό το βραβείο δεν προορίζεται

3 Στις 12 Μαΐου του 1962, δύο χρόνια πριν πεθάνει, ο Στγος Ντάγκλας Μακ Άρθουρ επέστρεψε στο Γουέστ Πόιντ για να απευθυνθεί στους μαθητές της Στρατιωτικής Σχολής. Είχε αποφοιτήσει πρώτος στην τάξη του το 1903. Αφού υπηρέτησε στις Φιλιππίνες, πολέμησε στη Γαλλία στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο ως Επιτελάρχης της 42ης Μεραρχίας και αργότερα ως Διοικητής της σε ηλικία 37 ετών. Ο Στρατηγός Πέρσινγκ, ο Αμερικανός Αρχιστράτηγος, τον είχε αποκαλέσει «τον καλύτερο ηγέτη του Στρατού μας που υπήρξε ποτέ».

Μια φορά, ο Μακ Άρθουρ μιλούσε με τον τότε επίλαρχο Πάττον όταν εχθρικές οβίδες άρχισαν να πέφτουν κοντά τους. Οι δυό τους στάθηκαν κοιτώντας ο ένας τον άλλον, μη θέλοντας να προτείνει κάποιος πρώτος ότι θα πρέπει να καλυφθούν. Τότε ο Πάττον δείλιασε, και ένας φευγαλέος μορφασμός ενόχλησης για τον εαυτό του φάνηκε στο πρόσωπό του. Ο Μακ Άρθουρ του είπε απλώς: «Μην στενοχωριέσαι επίλαρχε, ποτέ δεν ακούς αυτήν που θα σου έρθει».

Ο Μακ Άρθουρ επέστρεψε από τη Γαλλία ως ο νεότερος Στρατηγός του Αμερικανικού τακτικού Στρατού για να γίνει ο νεότερος Διοικητής της Στρατιωτικής Σχολής του Γουέστ Πόιντ και τελικά Αρχηγός του Επιτελείου Στρατού. Τώρα βρίσκεται πίσω στο Γουέστ Πόιντ, αδυνατισμένος από μία πρόσφατη περίοδο γρίπης. Απευθύνθηκε στο συγκεντρωμένο Σώμα των Μαθητών.

αρχικά για μία προσωπικότητα, αλλά συμβολίζει ένα σπουδαίο ηθικό κώδικα – τον κώδικα της διαγωγής και της μεγαλοψυχίας εκείνων που προστατεύουν αυτή την αγαπημένη γη του πολιτισμού και της αρχαίας καταγωγής. Αυτό είναι το νόημα αυτού του μεταλλίου. Για όλα τα μάτια και για πάντα είναι μία έκφραση της ιδεολογίας του Αμερικανού στρατιώτη. Το γεγονός ότι ενσωματώθηκα με αυτό τον τρόπο με ένα τέτοιο ευγενές ιδανικό, μου προξενεί ένα αίσθημα περηφάνιας και ένα έτερο ντροπής που θα με συντροφεύει για πάντα.

«Καθήκον», «Τιμή», «Πατρίδα» – αυτές οι τρεις ιερές λέξεις ευλαβικά υπαγορεύουν τι θέλετε να γίνετε, τι μπορείτε να γίνετε, τι θα γίνετε. Αποτελούν ένα σημείο συσπείρωσης για να οικοδομείτε θάρρος όταν αυτό δείχνει να καταρρέει, για να ανακτάτε την εμπιστοσύνη όταν αυτή έχει χαθεί, για να δημιουργείτε ελπίδα όταν αυτή έχει εγκαταλειφθεί. Δυστυχώς, δεν κατέχω αυτή την ευγλωττία του ρητού, την ποίηση της φαντασίας, ούτε τη λάμψη της αλληγορίας για να σας πω όλα αυτά που σημαίνουν.

Οι άπιστοι θα πούνε ότι δεν είναι παρά μόνο λέξεις, ένα ρητό, μία επιδεικτική φράση. Κάθε σχολαστικός, κάθε δημαγωγός, κάθε κυνικός, κάθε υποκριτής, κάθε ταραχοποιός, και λυπάμαι που λέω, κάποιοι εντελώς διαφορετικού χαρακτήρα, θα προσπαθήσουν να τις υποβιβάσουν στο βαθμό του χλευασμού και του εμπαιγμού.

Αλλά αυτά είναι ορισμένα από αυτά που κάνουν. Χτίζουν το βασικό σας χαρακτήρα. Σας διαμορφώνουν για τους μελλοντικούς σας ρόλους ως θεματοφύλακες της άμυνας της χώρας. Σας κάνουν αρκετά δυνατούς για να καταλάβετε πότε είστε αδύναμοι και αρκετά γενναίους για να αντιμετωπίσετε τον εαυτό σας όταν φοβάστε. Σας μαθαίνουν να είστε περήφανοι και άκαμπτοι στην έντιμη αποτυχία αλλά σεμνοί και πράοι στην επιτυχία, να μην υποκαθιστάτε πράξεις με λόγια, να μην αναζητάτε το μονοπάτι της άνεσης αλλά να αντιμετωπίζετε την πίεση και την παρακίνηση της δυσκολίας και της πρόκλησης, σας μαθαίνουν να στέκεστε όρθιοι στη καταιγίδα αλλά και να συμπονάτε αυτούς που πέφτουν, να ελέγχετε τον εαυτό σας πριν επιχειρήσετε να διοικήσετε άλλους, να έχετε αγνή καρδιά και υψηλό στόχο, σας μαθαίνουν να γελάτε, αλλά ποτέ να ξεχάσετε πώς κλαίνε, να πλησιάσετε το μέλλον αλλά ποτέ να αμελήσετε το παρελθόν, να είστε σοβαροί αλλά ποτέ να παίρνετε τον εαυτό σας στα πολύ σοβαρά, να είστε μετριόφρονες έτσι ώστε να θυμάστε την απλότητα του πραγματικού μεγαλείου, το ανοιχτό μυαλό της πραγματικής σοφίας, την πραότητα της πραγματικής δύναμης.

Σας δίνουν μία εγκρατή βούληση, μία ποιότητα φαντασίας, μία ευρωστία συναισθημάτων, μία φρεσκάδα της βαθιάς πηγής της ζωής, μια ευαίσθητη επικράτηση του θάρρους πάνω από τη δειλία, μια όρεξη για περιπέτεια πάνω από την αγάπη της ευκολίας. Δημιουργούν στην καρδιά σας μία αίσθηση έκπληξης, την αδιάλειπτη ελπίδα για το επόμενο, την ευτυχία και την έμπνευση της ζωής. Σας μαθαίνουν με αυτό τον τρόπο πώς να είστε αξιωματικοί και κύριοι.

Τι είδους στρατιώτες είναι αυτοί που πρόκειται να ηγηθείτε; Είναι αξιόπιστοι; Είναι γενναίοι; Είναι ικανοί να νικήσουν;

Η ιστορία τους είναι γνωστή σε όλους σας. Είναι η ιστορία του Αμερικανού άνδρα στα όπλα. Η εκτίμησή μου γι αυτόν διαμορφώθηκε στα πεδία των μαχών πάρα πολλά χρόνια πριν και δεν άλλαξε ποτέ. Τον θεωρούσα τότε, όπως τον θεωρώ και τώρα, σαν μία από τις ευγενικότερες φιγούρες, όχι μόνο σαν ένα από τους καλύτερους στρατιωτικούς χαρακτήρες αλλά και αυτόν με το πιο άσπιλο όνομα.

Το όνομα και η φήμη του είναι αναφαίρετο δικαίωμα κάθε Αμερικανού πολίτη. Στη νιότη του και τη δύναμη, την αγάπη και την αφοσίωσή του, πρόσφερε όλα όσα θα μπορούσε να προσφέρει ένας θνητός. Δε χρειάζεται εγκώμια από μένα ούτε από κάποιον άλλο. Έχει γράψει τη δική του ιστορία και την έγραψε με κόκκινα γράμματα πάνω στο στήθος του αντιπάλου του.

Αλλά όταν σκέφτομαι την υπομονή του κάτω από τις αντιξοότητες, το θάρρος του κάτω από τη φωτιά και τη σεμνότητά του στη νίκη, γεμίζω με ένα συναίσθημα θαυμασμού που δεν μπορώ να εκφράσω με λόγια. Ανήκει στην ιστορία μιας και παραθέτει ένα από τα σπουδαιότερα παραδείγματα επιτυχούς πατριωτισμού. Ανήκει στους μεταγενέστερους σαν ένας καθοδηγητής των μελλοντικών γενεών στις αρχές της ελευθερίας σε όλα τα επίπεδα. Ανήκει στο παρόν, σε εμάς, με τις αρετές και τα κατορθώματά του.

Σε είκοσι εκστρατείες, σε εκατοντάδες πεδία μαχών, γύρω από χιλιάδες υπαίθριες φωτιές, είδα αυτοπροσώπως αυτό το διαρκές σθένος, αυτή την αυταπάρνηση και αυτή την ανίκητη αποφασιστικότητα που έχουν χαράξει τον ανδριάντα του στις καρδιές των ανθρώπων του.

Από τη μία άκρη του κόσμου στην άλλη, ήπιε ως τον πάτο του δισκοπότηρου του θάρρους. Καθώς άκουγα τα τραγούδια στη λέσχη, μπορούσα να θυμηθώ εκείνες τις συγκλονιστικές φάλαγγες του

Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, που τους έδειχναν να λυγίζουν κάτω από μουσκεμένους φόρτους σε εξουθενωτικές πορείες, από σούρουπο γεμάτο υγρασία σε αυγή με ψιλόβροχο, να χτυπούν τους αστραγάλους τους βαθιά μέσα στο βούρκο των τρυπημένων από τις οβίδες δρόμων, να αγριεύουν για την επίθεση, με μελανιασμένα χείλη, λασπωμένους και βρώμικους, παγωμένους από τον αέρα και τη βροχή, να επιστρέφουν σπίτι τους και για πολλούς άλλους στην κρίση του Θεού.

Δε γνωρίζω για την αξιοπρέπεια της γέννησής τους αλλά σίγουρα γνωρίζω για τη δόξα του θανάτου τους. Πέθαναν χωρίς ενδοιασμό, χωρίς να παραπονεθούν, με πίστη στις καρδιές τους και την ελπίδα στα χείλη ότι θα προχωρήσουμε προς τη νίκη. Πάντα γι αυτούς ήταν: Καθήκον, Τιμή, Πατρίδα. Πάντα το αίμα τους, ο ιδρώτας και τα δάκρυά τους καθώς έβλεπαν το δρόμο και το φως.

Και είκοσι χρόνια αργότερα, σε μία άλλη μεριά του κόσμου (ΣτΜ: στο Θέατρο Επιχειρήσεων του Ειρηνικού), αντιμέτωποι με την αθλιότητα των βρώμικων λαγουμιών, τη δυσωδία των στοιχειωμένων χαρακωμάτων, τη γλίτσα από τα αμπριά, κάτω από τον καυτό ήλιο της αμείλικτης ζέστης, τις χειμαρρώδεις βροχές των καταστρεπτικών καταιγίδων, τη μοναξιά και την απόλυτη απομόνωση των μονοπατιών της ζούγκλας, την πικρία του αποχωρισμού από αυτούς που αγαπούσαν και νοιαζόντουσαν, τις θανάσιμες επιδημίες των τροπικών νόσων και τον τρόμο από τη θέα των προσβεβλημένων από τον πόλεμο περιοχών.

Η αποφασιστική και η καθοριστική άμυνά τους, η ταχεία και σίγουρη επίθεση, ο αδάμαστος σκοπός τους, η ολοκληρωμένη και καθοριστική νίκη τους –πάντα νίκη, πάντα μέσα από την αιματοβαμμένη ομίχλη του τελευταίου ήχου πυροβολισμού τους, η θέα κάτισχνων, ωχρών ανδρών που ακολουθούν ευλαβικά το σύνθημά του Καθήκοντος, της Τιμής και της Πατρίδας.

Ο κώδικας που διαιωνίζουν αυτές οι λέξεις αγκαλιάζει τους υψηλότερους ηθικούς νόμους που θα αντέξουν τη δοκιμασία κάθε ηθικής ή φιλοσοφιών που θεσπίστηκαν για την ανύψωση της ανθρωπότητας. Οι απαιτήσεις του είναι για τα πράγματα που είναι σωστά και οι περιορισμοί του από τα πράγματα που είναι λάθος. Ο στρατιώτης, μεταξύ όλων των άλλων ανθρώπων, απαιτείται να ασκήσει τη μεγαλύτερη πράξη της θρησκευτικής εκπαίδευσης – της θυσίας. Στη μάχη, μπροστά στον κίνδυνο και το θάνατο, αποκαλύπτει εκείνα τα θεϊκά χαρα-

κτηριστικά γνωρίσματα που του έδωσε ο Δημιουργός όταν τον έπλασε κατ' εικόνα του. Κανένα σωματικό θάρρος και κανένα κτηνώδες ένστικτο μπορεί να πάρει τη θέση αυτής της Θεϊκής βοήθειας που από μόνη της μπορεί να τον βαστάζει. Όσο απαίσια και αν είναι τα περιστατικά του πολέμου, ο στρατιώτης που καλείται να προσφέρει και να δώσει τη ζωή του για τη πατρίδα, αποτελεί την ευγενέστερη εξέλιξη της ανθρωπότητας.

Σήμερα αντιμετωπίζετε ένα νέο κόσμο, ένα κόσμο αλλαγών. Η δίψα για το μακρινό διάστημα των δορυφόρων, οι ουράνιες σφαίρες και οι πύραυλοι σηματοδοτούν μία άλλη εποχή στην μακραίωνη ιστορία της ανθρωπότητας – το κεφάλαιο της εποχής του διαστήματος. Οι επιστήμονες μας λένε τι χρειάστηκε για να σχηματιστεί η Γη μέσα σε πέντε ή περισσότερα δισεκατομμύρια χρόνια, στα τρία ή περισσότερα δισεκατομμύρια χρόνια ανάπτυξης της ανθρώπινης φυλής, ποτέ δεν υπήρξε τόσο μεγάλη, τόσο απότομη ή εναλλασσόμενη εξέλιξη. Δεν αντιμετωπίζουμε τα γεγονότα μόνο αυτού του κόσμου, αλλά και τις απεριόριστες αποστάσεις και τα ακόμη ανεξερεύνητα μυστήρια του σύμπαντος. Προσεγγίζουμε νέα και απέραντα σύνορα. Μιλάμε με παράξενους όρους: για την τιθάσευση της κοσμικής ενέργειας, την εκμετάλλευση του ανέμου και της παλίρροιας, τη δημιουργία ανήκουστων συνθετικών υλικών για τη συμπλήρωση ή και ακόμη την αντικατάσταση των παλαιών προτύπων, για τον καθαρισμό του θαλασσινού νερού για να πίνουμε, για την ανασκαφή των ωκεάνιων στρωμάτων με σκοπό τη δημιουργία νέων πεδίων πλούτου και τροφής, για την πρόληψη ασθενειών με σκοπό την επιμήκυνση της ζωής σε εκατοντάδες έτη, για τον έλεγχο του καιρού για μία πιο ισορροπημένη διανομή ζέστης και κρύου, βροχής και λιακάδας, για διαστημόπλοια στο φεγγάρι, για τον πρωταρχικό στόχο στον πόλεμο, όχι πλέον περιορισμένο στις ένοπλες δυνάμεις ενός εχθρού αλλά αντί αυτών να συμπεριλαμβάνει τον αστικό πληθυσμό του, για μία ολοκληρωτική σύγκρουση ανάμεσα στην ανθρώπινη φυλή και τις μοχθηρές δυνάμεις κάποιου άλλου πλανητικού γαλαξία, για τέτοια όνειρα και φαντασιώσεις που θα κάνουν τη ζωή τη συναρπαστικότερη όλων των εποχών.

Μέσα σε όλη αυτή τη σύγχυση των αλλαγών και της ανάπτυξης η αποστολή σας παραμένει πάγια, καθοριστική και απαράβατη. Να κερδίζετε τους πολέμους μας. Οτιδήποτε διαφορετικό στην επαγγελματική σας καριέρα δεν είναι παρά φυσική συνέπεια αυτής της ζωτικής προσήλωσης. Όλοι οι λοιποί δημόσιοι σκοποί, όλα τα λοιπά δημόσια έργα, όλες οι λοιπές δημόσιες ανάγκες, μεγάλες ή μικρές, θα βρού-

νε άλλους για τη πραγματοποίησή τους, εσείς όμως είστε οι μοναδικοί εκπαιδευμένοι να πολεμάτε.

Το δικό σας είναι το επάγγελμα των όπλων, της θέλησης για νίκη, της βέβαιης γνώσης ότι στον πόλεμο δεν υπάρχει υποκατάστατο της νίκης, ότι αν χάσετε το Έθνος θα καταστραφεί, ότι η μεγαλύτερη εμμονή της δημόσιας υπηρεσίας σας πρέπει να είναι το Καθήκον, η Τιμή, η Πατρίδα.

Άλλοι θα διαφωνούν για αμφιλεγόμενα θέματα, εθνικά και διεθνή, τα οποία διαιρούν τα πνεύματα των ανθρώπων. Αλλά εσείς, γαλήνιοι, ήρεμοι, από απόσταση θα στέκεστε ως πολεμικοί φρουροί του Έθνους, ως ναυαγοσώστες του από τις μαινόμενες παλίρροιες των διεθνών συγκρούσεων, ως μονομάχοι του στην αρένα της μάχης. Για ενάμιση αιώνα αμυνθήκατε, φυλάξατε και προστατεύσατε τις ιερές αυτές παραδόσεις της ελευθερίας σε όλα τα επίπεδα, του δικαίου και της δικαιοσύνης.

Αφήστε τις φωνές των πολιτών να διαφωνούν για τα προτερήματα ή τα μειονεκτήματα των μεθόδων της κυβέρνησης. Είτε για το αν η δύναμή μας υπονομεύεται από την ελλειπή χρηματοδότηση που συνεχίστηκε για πολύ μεγάλο διάστημα, τον ομοσπονδιακό πατερναλισμό που αναπτύχθηκε τόσο έντονα, από τις ομάδες εξουσίας που μεγάλωσαν τόσο αλαζονικά, από τους πολιτικούς που έγιναν τόσο διεφθαρμένοι, από το έγκλημα που έγινε αχαλίνωτο, τις ηθικές αξίες που έγιναν λιγότερες, τους φόρους που έγιναν υψηλότεροι, από εξτρεμιστές που έγιναν βιαιότεροι, είτε για το αν οι προσωπικές μας ελευθερίες είναι τόσο σταθερές και ολοκληρωμένες όσο θα έπρεπε.

Αυτά τα τεράστια εθνικά προβλήματα δεν απαιτούν τη δική σας επαγγελματική συμμετοχή ή στρατιωτική επίλυση. Η κατευθυντήριά σας θέση στέκει σαν ένα δεκαπλάσιο φάρο μέσα στη νύχτα: το Καθήκον, η Τιμή, η Πατρίδα.

Είστε το προζύμι που συνδέει στενά όλο το οικοδόμημα του εθνικού μας συστήματος άμυνας. Από τις τάξεις σας προέρχονται οι σπουδαίοι λοχαγοί που κρατούν τη μοίρα του Έθνους στα χέρια τους όταν ηχήσει ο πολεμικός κώδωνας κινδύνου.

Η μακριά γκρίζα γραμμή (ΣτΜ: οι απόφοιτοι της Σχολής, λόγω του χρώματος της στολής) δεν μας έχει απογοητεύσει ποτέ. Αν ήταν να κάνετε κάτι τέτοιο, εκατομμύρια φαντάσματα με λαδιά στολή, με καφέ χακί, με μπλέ και με γκρι θα ανασταινόταν από τους λευκούς

σταυρούς τους βροντοφωνάζοντας αυτές τις μαγικές λέξεις: Καθήκον, Τιμή, Πατρίδα.

Αυτό δε σημαίνει ότι είστε πολεμοκάπηλοι. Αντιθέτως, ο στρατιώτης προσεύχεται πιο πολύ από τους άλλους ανθρώπους για ειρήνη, γιατί είναι αυτός που θα πρέπει να υπομείνει τα βαθύτερα τραύματα και σημάδια του πολέμου. Μα πάντοτε στα αυτιά σας να ηχούν τα δυσοίωνα λόγια του Πλάτωνα, του σοφότερου όλων των φιλοσόφων: «Μόνο οι νεκροί έχουν δει το τέλος του πολέμου».

Οι σκιές μακραίνουν για μένα. Το λυκόφως είναι εδώ. Οι παλιές μέρες μου εξαφανίστηκαν – ο τόνος και οι αποχρώσεις. Έχουν περάσει φεγγοβολώντας από τα όνειρα των πραγμάτων που ήταν. Η ανάμνησή τους αποτελεί μία θαυμαστή ομορφιά, ποτισμένη με δάκρυα, έχοντας παροτρυνθεί και χαϊδευτεί από τα χαμόγελα του χθες. Ακούω συνέχεια, αλλά με διψασμένα αυτιά, για τη μαγευτική μελωδία της εξασθενισμένης σάλπιγγας που σημαίνει το εγερτήριο, τα μακρινά τύμπανα να ηχούν το ρυθμό.

Στα όνειρά μου ξανακούω τον κρότο των όπλων, το κροτάλισμα της τουφεκιάς, το μυστήριο και πένθιμο μουρμούρισμα του πεδίου της μάχης. Αλλά στο βράδυ των αναμνήσεών μου επιστρέφω πίσω στο Γουέστ Πόιντ. Εκεί πάντα ηχούν και ξαναηχούν: Καθήκον, Τιμή, Πατρίδα.

Η σημερινή μέρα σηματοδοτεί τον τελευταίο λόγο που απευθύνω σε εσάς. Θέλω να ξέρετε ότι όταν θα διασχίζω το ποτάμι, οι τελευταίες συνειδητές σκέψεις μου θα είναι από το Σώμα των Μαθητών, και για το Σώμα, και για το Σώμα.

Σας αποχαιρετώ.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ του ΡΗΝΟΥ
ΗΘΙΚΟ ΣΤΗ ΜΑΧΗ
ΑΝΑΛΥΣΗ[4]

Στρατάρχης Σερ Μπέρναρντ Μοντγκόμερυ
Υποκόμης του Αλαμέιν
(1887– 1976)

(Μετάφραση: Υπλγός (ΠΖ) Δουρδούλης Γεώργιος)

Montgomery wearing his beret with two cap badges

Αυτό το έγγραφο είναι μία προσπάθεια να αναλυθεί από πού πηγάζει το ηθικό στη μάχη και κατ' επέκταση να ανακαλυφθεί πώς μπορεί αυτό να αναπτυχθεί. Το υψηλό ηθικό ορίζεται ως η αντοχή και το θάρρος που απαιτείται για την υποστήριξη σε κούραση και σε κίνδυνο. Με άλλα λόγια, η αξία εκείνη που κάνει τους άνδρες να προχωρήσουν μπροστά κατά την επίθεση και να κρατήσουν το έδαφος τους κατά την άμυνα. Είναι η αξία εκείνη, χωρίς την οποία κανένας πόλεμος δε μπορεί να κερδηθεί.

4 Γερμανία, 30 Απριλίου 1946

Είναι αναγκαίο να υπάρχει ένα σαφές πλάνο προκειμένου η ανάλυση του ηθικού να ισχύει για την πραγματικότητα της Στρατιωτικής εκπαίδευσης.

Ως εκ τούτου, έχω εκδώσει στους Διοικητές Σωμάτων του Στρατού του Ρήνου, για τον καθένα χωριστά, ένα έγγραφο που ονομάζεται «Morale in Battle: Outline Plan» (Ηθικό στον Πόλεμο: Περίγραμμα Σχεδίου). Επιπρόσθετα, έχουν πάρει οδηγίες να ξεκινήσουν εκπαίδευση πάνω στο ηθικό, βασισμένο σ' αυτό το

Περίγραμμα Σχεδίου.

Sir Bernard Montgomery
Field Marshal of Alamein
Διοικητής Βρετανικών Δυνάμεων του Ρήνου

ΗΘΙΚΟ ΣΤΗ ΜΑΧΗ
ΑΝΑΛΥΣΗ

Κεφάλαιο 1. Η ποιότητα του ηθικού

1. Στον πόλεμο, το ηθικό πολλών ανδρών ανυψώνεται και οι χαρακτήρες τους σφυρηλατούνται και δένονται κατ’ αναλογία με τις ταλαιπωρίες και τους κινδύνους που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Αυτοί οι άνδρες συχνά διακρίνονται στο πεδίο της μάχης για τις θαρραλέες και τολμηρές πράξεις τους, και αντέχουν με απαράμιλλο σθένος και υπομονή τα εμπόδια που απλώνονται μπροστά τους.

2. Ωστόσο, κάποιοι άλλοι άνδρες, μπορεί κάτω από την πίεση των κακουχιών και των κινδύνων να παραδοθούν στο φόβο και την κούραση και να αφήσουν τους χαρακτήρες τους να αλλοιωθούν. Αυτή η αλλοίωση συνήθως παίρνει τη μορφή της κάμψης του ηθικού, το οποίο έχει σαν αποτέλεσμα την ατολμία και την ατημέλητη εμφάνιση. Στη μάχη, άνδρες οι οποίοι δεν λυγίζουν, εμφανίζονται καθαροί και γεμάτοι ενέργεια, ενώ όσοι λυγίζουν θα είναι βρώμικοι και ατημέλητοι. Παρομοίως, οι άτολμοι Αξιωματικοί κατά τη διάρκεια παύσης εχθροπραξιών θα βρίσκονται να σέρνονται στις ακαθαρσίες κάποιου υπογείου, ενώ οι αγγελιοφόροι και διαβιβαστές τους αποκομμένοι από το φως της ημέρας, θα προσπαθούν να κάνουν τη δουλειά τους υπό το φως ενός τρεμάμενου κεριού. Σ’ αυτές τις τελευταίες περιπτώσεις παρατηρείται μια γενικότερη αλλοίωση του χαρακτήρα εξαιτίας της μερικής παράδοσης στο φόβο.

3. Σε ακραίες περιπτώσεις, άνδρες οι οποίοι φοβήθηκαν, κατέρρευσαν σε υπέρμετρο βαθμό. Χωρίς να έχουν πλέον τον απόλυτο έλεγχο του εαυτού τους, «μεταμορφώθηκαν» σε πρόβατα ή λαγούς, χωρίς να μπορούν να δράσουν μόνοι τους ή να σκεφτούν ορθολογικά. Τα ένστικτά τους γίνανε σαν αυτά μιας αγέλης. Γίνανε δηλαδή ή παράλυτοι από φόβο ή κυριευμένοι από ένα παραλογιζόμενο πανικό. Αυτοί οι άνδρες είναι μικρές εξαιρέσεις, αλλά είναι αυτοί που υπενθυμίζουν την αξία του υψηλού ηθικού. Ο καλός στρατιώτης – αυτός με υψηλό ηθικό – δεν παραδίνεται στο φόβο και διατηρεί το επίπεδό του. Ο κακός στρατιώτης – αυτός με χαμηλό ηθικό – γίνεται ανίκανος να δράσει από μόνος του και κατά μία έννοια έχει αποβάλλει ένα κομμάτι της προσωπικότητάς του.

4. Το ηθικό είναι μία πνευματική και ηθική αξία. Είναι μία αξία που προσιδιάζει στα ανθρώπινα όντα, επειδή είναι απαραίτητα προ-

ϊόν ενός μυαλού με συνείδηση. Είναι αυτό που στο πεδίο της μάχης κρατά τους άνδρες στο επίπεδο της ανθρωπιάς. Αλλά το επίπεδο της ανθρωπιάς δεν είναι αρκετό επειδή το ισχυρότερο ανθρώπινο ένστικτο είναι το ένστικτο της επιβίωσης. Το ηθικό επίσης είναι εκείνο το οποίο εμφανίζει τον κρυμμένο ηρωισμό του ανθρώπου έτσι ώστε να κατανικήσει την επιθυμία του να διαλέξει τον εύκολο δρόμο και να παραδοθεί στο φόβο. Η αρετή αυτή η οποία συντηρεί την ανθρώπινη αξιοπρέπεια στη μάχη και ταυτόχρονα αναπτύσσει τον ανθρώπινο ηρωισμό είναι το υψηλό ηθικό.

5. Είναι απαραίτητο τώρα να ξεκαθαρίσουμε τι δεν είναι το υψηλό ηθικό. Δεν είναι η ικανοποίηση ή η ευχαρίστηση που γεννάται από την ευκολία ή την άνεση των συνθηκών διαβίωσης. Και τα δύο αυτά περιέχουν ένα ίχνος εφησυχασμού, μια αποδοχή της πολυτέλειας ως αυτοσκοπό. Το υψηλό ηθικό είναι κάτι πολύ περισσότερο από οτιδήποτε από αυτά. Γι' αυτό προϋποθέτει απαραίτητα την ικανότητα του ανθρώπου να νικήσει ταλαιπωρίες και κινδύνους και να συνεχίσει το έργο του.

6. Το υψηλό ηθικό δεν επιτυγχάνεται μόνο μέσω της φυσικής κατάστασης και της υγείας. Είναι σημαντικό να μη συγχέουμε τη φυσική ευεξία με το ηθικό. Τα χαρούμενα πρόσωπα ανδρών μετά από ένα καλό παιχνίδι ποδοσφαίρου δεν απεικονίζουν απαραίτητα πρόσωπα ανθρώπων με καλό ηθικό. Το ηθικό είναι περισσότερο πνευματική παρά σωματική αξία. Είναι η αποφασιστικότητα να υπερνικήσεις εμπόδια. Είναι το ένστικτο το οποίο οδηγεί τον άνθρωπο μπροστά και ενάντια στις επιθυμίες του.

7. Το υψηλό ηθικό δεν είναι η ευτυχία. Η ευτυχία ίσως να είναι ένας παράγοντας που συμβάλει στη διατήρηση του ηθικού για μεγάλη περίοδο, δεν είναι όμως τίποτε περισσότερο απ' αυτό. Ένας άνδρας μπορεί να είναι δυστυχισμένος αλλά μπορεί ακόμα, κανονικά και χωρίς παράπονα, να προωθηθεί και να αμυνθεί κατά την έννοια του ορισμού.

8. Το υψηλό ηθικό δεν είναι η σκληρότητα. Κάποιοι πολύ σκληροί άνδρες σ' αυτόν τον πόλεμο αποδείχτηκαν πολύ απογοητευτικοί εν δράσει. Η σκληρότητα είναι ένα σωματικό και όχι πνευματικό προσόν. Οι σκληροί άνδρες συχνά παρουσιάζουν μια μεμονωμένη πράξη ανδρείας. Το ηθικό ωστόσο, δεν είναι μια αξία η οποία παράγει μια στιγμιαία πράξη. Το ηθικό επηρεάζει τη συμπεριφορά ανά πάσα στιγμή.

9. Εν συντομία, το υψηλό ηθικό είναι η αξία εκείνη η οποία είναι καλή από μόνη της και κρυμμένη σ' όλους τους ανθρώπους. Είναι αυτό που διατηρεί την ανθρώπινη ακεραιότητα. Είναι αυτό που επιτρέπει στον άνθρωπο να υπερνικήσει το φόβο και την κούραση. Είναι αυτό που εμπλέκεται με την ιδέα της συνείδησης, αλλά δεν πρέπει να το συγχέουμε με τη φυσική κατάσταση ή με την ευτυχία ή με την ανθεκτικότητα.

Κεφάλαιο 2. Βασικοί παράγοντες του ηθικού

10. Είναι τώρα απαραίτητο να λάβουμε υπόψη ποιοι παράγοντες συνιστούν το ηθικό του στρατιώτη στην ένταση της μάχης. Συγκεκριμένοι παράγοντες που μπορεί να περιγραφούν ως απαραίτητες συνθήκες, χωρίς τις οποίες, το υψηλό ηθικό δεν μπορεί να υπάρξει. Αυτοί οι 4 βασικοί παράγοντες είναι:

(1) Η Ηγεσία

(2) Η Πειθαρχία

(3) Η Συντροφικότητα

(4) Ο Αυτοσεβασμός

Ένας πέμπτος παράγοντας, η «Αφοσίωση σ' ένα Σκοπό», πρέπει να υπάρχει αλλά δεν είναι απαραίτητο να ασκεί επιρροή σ' όλους τους στρατιώτες. Εν κατακλείδι, υπάρχουν αναρίθμητοι τέτοιοι παράγοντες οι οποίοι είναι μεγάλης σημασίας αλλά δεν καθιστούν απαραίτητες συνθήκες.

Κεφάλαιο 3. Ο Πρώτος Παράγοντας – Η Ηγεσία

11. Σε πρώτο πλάνο, το ηθικό βασίζεται στην Ηγεσία. Το υψηλό ηθικό είναι απίθανο να επιτευχθεί χωρίς καλούς ηγήτορες. Αυτή η αξία της ηγεσίας είναι που πρέπει να μελετηθεί.

12. Τα ανθρώπινα όντα είναι κατά βάση όμοια, αφού ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά ισχύουν για όλα τα άτομα σε διάφορους βαθμούς. Στη μάχη το πιο σημαντικό από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ο φόβος. Όλοι οι άνδρες φοβούνται κάποια στιγμή, άλλοι σε μικρό και άλλοι σε μεγάλο βαθμό. Τις στιγμές του φόβου συνενώνονται και ψάχνουν καθοδήγηση. Ψάχνουν για το πρόσωπο που θα πάρει τις αποφάσεις και θα δώσει οδηγίες. Ψάχνουν για έναν ηγέτη.

13. Σε περίοδο πολέμου ο ηγέτης έχει ευκαιρίες που δεν έχει στην ειρήνη. Οι δυσκολίες, οι κίνδυνοι και οι ταλαιπωρίες στο πεδίο της μάχης αναγκάζουν τους άντρες να ψάχνουν για την ηγεσία, χωρίς την οποία, μπορούν να κάνουν στην ειρήνη. Σε κάτι τέτοιες στιγμές οι άντρες είναι αδύναμοι να στέκονται μόνοι τους. Βρίσκουν το φορτίο υπερβολικά μεγάλο για να το αντεπεξέλθουν και τους εαυτούς τους άνισους απέναντι στην αποστολή. Ο ηγέτης από τη μεριά του αποδέχεται το φορτίο των άλλων, και κάνοντας αυτό, κερδίζει την ευγνωμοσύνη τους και το δικαίωμα να ηγηθεί αυτών.

14. Λάβετε υπόψη μία Διμοιρία εν δράσει μπροστά στη γραμμή. Οι άνδρες της είναι όλων των τάξεων και όλων των τύπων. Βρίσκονται εκεί επειδή είχαν υπακούσει σε μία μεγάλη σειρά από διαταγές τις οποίες ήταν ευκολότερο να τις υπακούσουν παρά να τις παρακούσουν. Όμως τώρα έρχεται η δοκιμασία. Είναι ευκολότερο γι' αυτούς να μην υπακούσουν στις διαταγές. Είναι ευκολότερο γι' αυτούς να παραμείνουν εκεί που είναι πίσω από το λόφο και να μην προχωρήσουν πάνω στην κορυφή έχοντας σε πλήρη θέα τον εχθρό που απλώνεται από κάτω περιμένοντας. Η κυρίαρχη κινητήρια δύναμη που τους οδηγεί πάνω στην κορυφή του λόφου είναι ο ηγήτορας τους. Είναι η αξία της ηγεσίας του πάνω απ' όλα, η οποία εμπνέει τους άνδρες στη δράση.

15. Αυτοί οι άνδρες αναγνωρίζουν στον ηγέτη τους κάποια αξία την οποία οι ίδιοι δεν κατέχουν. Την αξία της απόφασης. Ο φόβος κάνει τους άνδρες νωθρούς και αναποφάσιστους, ανίκανους να αποφασίσουν ή να ενεργήσουν για τον εαυτό τους. Η δύναμη του ηγέτη πάνω στους άντρες του, βασίζεται στην ικανότητά του να ξεφεύγει από την «παράλυση του φόβου», και κάνοντας αυτό, τους καθιστά ικανούς να

κάνουν το ίδιο. Η ορθότητα της απόφασης του ηγήτορα είναι άσχετη. Αυτό που μετράει είναι ότι μία απόφαση πρέπει να παρθεί και ότι ο ηγέτης είναι αυτός που οφείλει να επωμιστεί την ευθύνη για τη λήψη της απόφασης. Ο ηγέτης είναι αναγκαίο να πείσει τους άνδρες του για την ορθότητα της απόφασης, ακόμη κι αν ο ίδιος είναι αβέβαιος για την ίδια του την κρίση. Αν ο ηγέτης αποφασίσει, οι άνδρες θα ακολουθήσουν και θα πολεμήσουν. Αν υπάρξει αναποφασιστικότητα, θα διστάσουν και θα το σκάσουν. Εν συντομία: «Πολέμα και επιβίωσε» ή «Φοβήσου και θα σκοτωθείς», ο ηγέτης είναι αυτός που θα αποφασίσει.

16. Η δύναμη της απόφασης του ηγέτη έγκειται στην ικανότητά του να μένει ατάραχος κατά τη διάρκεια της κρίσης. Η ηρεμία του αποτρέπει τον πανικό και η αποφασιστικότητά του υποχρεώνει σε δράση. Από αυτό προκύπτει ότι ο ηγέτης οφείλει να φοβάται λιγότερο από τους άντρες του. Δεν είναι ανάγκη να μην αισθάνεται καθόλου φόβο, καθώς οι άντρες έχουν ανάγκη από μία ανθρώπινη φιγούρα να τους διοικεί. Αυτό που πρέπει να κάνει είναι να δημιουργήσει μία ατμόσφαιρα αυτοπεποίθησης, έτσι ώστε να δείχνει στους άντρες του ότι φοβάται λιγότερο από αυτούς. Πρέπει να έχει το κουράγιο να στέκεται σταθερά όταν οι άνδρες του διστάζουν. Από την άποψη αυτή, ο ηγέτης θα κριθεί από τη δύναμη της σκέψης και της δράσης του στην κρίση. Ο φόβος καταστρέφει την ικανότητα της σκέψης και παραλύει τη δράση. Ο ηγέτης πρέπει να συνεχίσει να σκέφτεται μακρύτερα από τους άντρες του και οι σκέψεις του πρέπει να καταλήγουν σε πράξεις. Το μεγαλύτερο προσόν ενός ηγέτη είναι η ικανότητα να δρα φυσιολογικά σε ανώμαλες καταστάσεις, να συνεχίζει να σκέφτεται ορθολογικά όταν οι άνδρες του έχουν πάψει να σκέφτονται, να είναι αποφασιστικός στην πράξη όταν έχουν παραλύσει από φόβο.

17. Ο σκοπός της εκπαίδευσης πρέπει να είναι, αρχικά, να διαλέξουμε αυτούς που έχουν μέσα τους δυνατότητες ηγεσίας, και ύστερα, να αναπτύξουν αυτές τις δυνατότητες. Αυτό επιτυγχάνεται δίνοντας σε έναν ηγήτορα ευθύνες. Ο χαρακτήρας ενός ηγέτη θα σφυρηλατηθεί ανάλογα με την ευθύνη την οποία έχει αναλάβει. Η θέση του ως άνδρα υπεύθυνο για τις ζωές και την ευημερία των ανδρών του πρέπει να έχει αντίκτυπο πάνω του. Στη μάχη, η απασχόλησή του με τα θέματα των ανδρών του θα του αφήσει λίγο χρόνο για να ασχοληθεί με τους δικούς του φόβους. Το γεγονός και μόνο της ευθύνης θα βαρύνει τη δύναμη της απόφασης του ηγέτη και θα τον γεμίσει με αυτοπεποίθηση πως μπορεί να χειριστεί οποιαδήποτε κρίση.

18. Η εκπαίδευση επίσης πρέπει να ψάξει να εξοπλίσει τον ηγέτη και με άλλες αξίες, οι οποίες θα τον βοηθήσουν στο έργο του. Ένας ηγέτης πρέπει να είναι ικανός, να έχει αυτοπεποίθηση, να είναι σταθερός και δίκαιος στις σχέσεις του με τους άντρες του, να είναι σαφής και συγκεκριμένος στις διαταγές του, να δίνει προσοχή στις διοικητικές λεπτομέρειες, να προετοιμάζει εκ των προτέρων τους άντρες του για όποια νέα εμπειρία ενδέχεται να συναντήσουν. Όλα αυτά είναι σημαντικά. Αλλά ποτέ δε μπορούν να αντικαταστήσουν (α) την απόφαση κατά τη δράση και (β) την ηρεμία κατά την κρίση. Αυτά τα δύο είναι τα ζωτικής σημασίας γνωρίσματα ενός ηγήτορα, με τα οποία θα επιτύχει και χωρίς τα οποία θα αποτύχει.

19. Αυτές οι δύο ζωτικής σημασίας αξίες υπάρχουν σε διαφορετικό βαθμό σε κάθε ηγέτη. Οι άντρες οι οποίοι τις κατέχουν σε ελάχιστο βαθμό, μπορούν παρ’ όλα αυτά να γίνουν ικανοί ηγήτορες αν εκπαιδευτούν με τις αξίες τις οποίες έχουμε ήδη απαριθμήσει. Αυτοί οι ηγέτες πρέπει σε πρώτη φάση, να είναι αποτελεσματικοί. Αυτή η αποτελεσματικότητα από μόνη της θα έχει επίπτωση στους άνδρες και ως εκ τούτου δημιουργείται ένα κλίμα εμπιστοσύνης το οποίο εν μέρει αντισταθμίζει οποιαδήποτε έλλειψη προσωπικότητας. Από αυτό συνεπάγεται, ότι η εκπαίδευση μπορεί να κάνει τους άνδρες ικανούς αλλά όχι εξαιρετικούς ηγήτορες.

20. Υπάρχει και μία άλλη άποψη της ηγεσίας σε σχέση με το ηθικό. Ο καλύτερος τύπος του ηγέτη είναι αυτός ο οποίος κερδίζει το σεβασμό και το θαυμασμό των αντρών του επειδή κατέχει συγκεκριμένες αξίες και ιδανικά που δεν έχουν αυτοί. Ένας βάναυσος ηγέτης που περιφρονεί τα αισθήματα των ανδρών του δε θα τους εμφυσήσει την αξία του αυτοσεβασμού. Το ηθικό των τμημάτων που διοικεί ανεξάρτητα από τις αξίες τις οποίες έχει ο ίδιος ως ηγέτης δεν θα είναι ένα από τα υψηλότερα. Αυτό το θέμα θα εξεταστεί αργότερα στον τέταρτο βασικό παράγοντα του ηθικού. Εδώ, το μόνο που πρέπει να τονιστεί, είναι ότι η ικανότητα να εμφυσήσει την αξία του αυτοσεβασμού στα τμήματα τα οποία διοικεί, θα μπορούσε να περιγραφεί ως το τρίτο σπουδαίο γνώρισμα ενός ηγέτη.

21. Εξάλλου, είναι σημαντικό να διαπιστώσουμε ότι ενώ οι άνδρες εξαρτώνται από τα λόγια ενός ηγέτη, μπορούν ταυτόχρονα να αναπτύξουν ανεξάρτητη δράση από μόνοι τους και είναι ακόμη ικανοί να πάρουν από μόνοι τους αποφάσεις. Οι Βρετανοί στρατιώτες έχουν πολύ εγγενή χαρακτήρα και προσωπικότητα. Αυτό που χρειάζεται είναι να δώσει ο ηγήτορας τις αρχικές και ζωτικής σημασίας οδη-

γίες με τις οποίες οι άνδρες θα εργαστούν. Αν ο ηγέτης δώσει τις απαραίτητες οδηγίες, οι άντρες θα φέρουν σε πέρας την αποστολή θαυμάσια. Οποιοσδήποτε Αξιωματικός ο οποίος έχει υπηρετήσει στην πρώτη γραμμή μπορεί να παράγει πολλά τέτοια παραδείγματα. Αυτές είναι οι στιγμές κατά τις οποίες ένας Αξιωματικός αισθάνεται θαυμασμό για την αξία των στρατιωτών των οποίων ηγείται.

22. Το υψηλό ηθικό μπορεί να δημιουργηθεί σε ένα στενό περιβάλλον από ένα καλό ηγέτη. Αλλά μία Διμοιρία ή ένας Λόχος προφανώς επηρεάζονται από τα γενικότερα συναισθήματα που υπάρχουν στη Μεραρχία ή στο Στρατό. Το υψηλό ηθικό σημαίνει εμπιστοσύνη στη Διοίκηση και στο Σχέδιο. Ένας δυνατός ηγέτης στον υψηλότερο βαθμό μπορεί να έχει μεγάλη επιρροή στη γενικότερη συμπεριφορά των ανδρών της Διμοιρίας του. Ωστόσο, δε μπορεί να επηρεάσει τις κινήσεις τους στα τελευταία ζωτικής σημασίας μέτρα μιας επίθεσης. Από την άλλη, ένας δυνατός ηγέτης στο χαμηλότερο βαθμό μπορεί να εμπνεύσει τους άντρες του να φέρουν σε πέρας άψογα μία μεμονωμένη επίθεση, αλλά δε μπορεί να διατηρήσει το ηθικό τους επ' αόριστο αν υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης στα ανώτερα κλιμάκια της Διοίκησης ή στο Σχέδιο. Σε αυτό τον πόλεμο, ορισμένες σκηνές από τις εκστρατείες σε Αφρική και Ιταλία απεικονίζουν τέλεια και τις δύο πλευρές αυτής της σκέψης.

23. Ένας ηγέτης δε μπορεί να διοικήσει χωρίς πειθαρχία. Ο στόχος του πρέπει να είναι να δημιουργήσει ένα τόσο πειθαρχημένο τμήμα ανδρών, που όλες του οι διαταγές θα υπακούγονται αμέσως. Αυτό το συνήθειο της υπακοής στις διαταγές του ηγέτη πρέπει να το έχουν εμπεδώσει τόσο πολύ οι άνδρες του έτσι ώστε να συνεχίσουν να πολεμούν ακόμη και αν αυτός πέσει. Αυτός ο στόχος δε μπορεί να επιτευχθεί χωρίς πειθαρχία. Ο δεύτερος παράγοντας του ηθικού είναι η πειθαρχία.

Κεφάλαιο 4 – Ο δεύτερος Παράγοντας – Η Πειθαρχία

24. Ο σκοπός της πειθαρχίας είναι η κατανίκηση του φόβου. Για να καθοριστεί επαρκώς η καλύτερη μέθοδος για να γίνει αυτό, απαιτείται να γίνει μία ανάλυση του τι σημαίνει φόβος.

25. Υπάρχουν δύο πτυχές του φόβου. Ο φόβος μπορεί να εκδηλωθεί ξαφνικά σ' έναν άνθρωπο δια μέσου της φαντασίας του. Ένα πτώμα σε ένα χαντάκι ή ένας τάφος στο πλάι του δρόμου θα του

υπενθυμίζουν διαρκώς τον κίνδυνο της θέσης του. Ξαφνικά, θα διαπιστώσει ότι από μόνος του κινδυνεύει να σκοτωθεί. Είναι μία λειτουργία της πειθαρχίας να οχυρώνει το μυαλό έτσι ώστε να συμβιβαστεί με δυσάρεστες εικόνες και να τις αποδεχθεί σαν φυσιολογικά καθημερινά περιστατικά. Ο φόβος, επίσης μπορεί να κρύβεται σ' έναν άντρα κατά περιόδους ρουτίνας στη μάχη. Κάτι τέτοιες στιγμές, ο μαχητής έχει την ευκαιρία να εκτιμήσει τους κινδύνους που περιστοιχίζουν τη ζωή του. Ο φόβος, ο οποίος πηγάζει από τις σκέψεις του, μπορεί να μειώσει τόσο πολύ το θάρρος ενός άντρα, ώστε να τον κάνει νευρικό και φοβισμένο. Η πειθαρχία δυναμώνει το μυαλό έτσι ώστε να γίνεται αδιαπέραστο από τη διαβρωτική επιρροή του φόβου. Διδάσκει τους άνδρες να περιορίζουν τις σκέψεις τους εντός συγκεκριμένων απολύτων ορίων. Τους εμπεδώνει τη συνήθεια του αυτοελέγχου.

26. Το θεμέλιο του φόβου έγκειται στην επίγνωση του κινδύνου. Αυτό από μόνο του είναι υγιές. Ένας άντρας ο οποίος έχει επίγνωση του κινδύνου, αυτόματα παίρνει μέτρα για να προστατευτεί. Μόνο όταν ο φόβος κυριαρχήσει στο μυαλό του γίνεται επικίνδυνος και οδηγεί σε πανικό. Οι άνδρες θα πρέπει να παροτρυνθούν να πολεμήσουν το φόβο με θάρρος, έτσι ώστε να προχωρήσουν ή να αμυνθούν και όχι να αδρανήσουν.

27. Ο άνθρωπος γνωρίζει τον κίνδυνο όταν αισθάνεται ότι αντιτίθεται σε κάτι πιο δυνατό από αυτόν. Με άλλα λόγια όταν αισθάνεται ότι ο δικός του εξοπλισμός είναι άνισος σε σχέση με αυτόν του εχθρού. Είναι σημαντικό για ένα στρατιώτη ν' απορρίψει το ατομικό του αίσθημα και να γίνει ζωτικό κομμάτι του Τάγματος του, της Μεραρχίας του και του Σ. Στρατού του. Όσο μεγαλύτερο είναι το κλιμάκιο στο οποίο γνωρίζει ότι ανήκει, τόσο περισσότερο θα υπολογίζει στη δύναμη του εξοπλισμού του και τόσο λιγότερο θα φοβάται. Εδώ είναι που φαίνεται η αξία της πειθαρχίας, καθώς μπορεί να βοηθήσει έναν άνθρωπο ν' αποβάλει την ταυτότητά του και να γίνει μέλος ενός μεγαλύτερου και δυνατότερου τμήματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούμε να θεωρήσουμε ότι κατανικά το φόβο.

28. Αυτό το συλλογικό πνεύμα που δημιουργείται από την πειθαρχία βοηθά τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν το άγνωστο. Τη νύχτα, οι άντρες που βρίσκονται στη πρώτη γραμμή φοβούνται το άγνωστο που απλώνεται μπροστά τους. Στη μάχη, ανά πάσα στιγμή, φοβούνται τα νέα και τρομακτικά όπλα που μπορεί ο εχθρός να χρησι-

μοποιήσει εναντίον τους. Αντιλαμβάνονται ότι αυτά τα δεδομένα μπορεί να φέρουν τον κίνδυνο κοντά τους. Η ικανότητά τους όμως ν' αντιμετωπίζουν τέτοιους κινδύνους αυξάνεται πάρα πολύ όταν νιώθουν μέρος ενός τμήματος. Το τμήμα τους είναι μία γνωστή και δεδομένη παράμετρος που αισθάνονται ότι είναι ικανό να σταθεί απέναντι στους άγνωστους κινδύνους που τους περιβάλουν.

29. Η μέθοδος με την οποία επιτυγχάνεται η κατανίκηση του φόβου είναι η ενοποίηση των ανδρών σε ένα τμήμα όπου βρίσκονται κάτω από υποταγή σε διαταγές. Οι άνδρες είναι απαραίτητο να είναι ενωμένοι για να δώσουν τον καλύτερό τους εαυτό. Έτσι, η πειθαρχία ψάχνει να εμφυσήσει σε όλες τις βαθμίδες το αίσθημα της ενότητας εξαναγκάζοντας τους να υπακούν τις διαταγές σαν ένας. Αυτή η υπακοή είναι η αναπόσπαστη προϋπόθεση της καλής πειθαρχίας. Οι άνδρες μαθαίνουν να κερδίζουν αυτοπεποίθηση και θάρρος κάνοντας όλοι τα ίδια πράγματα. Μοιράζονται δύναμη και ικανοποίηση από το Λόχο τους. Οι προσωπικότητές τους συγχωνεύονται στη μεγαλύτερη και δυνατότερη ταυτότητα του τμήματος τους.

30. Οι άνδρες πρέπει να μάθουν να υπακούν διαταγές όταν όλα τους τα ένστικτα λένε το αντίθετο. Πρέπει να μάθουν να υπακούν κάτω από την πίεση του άγχους, γιατί έτσι θα ενεργήσουν σε περιπτώσεις κινδύνου. Πρέπει να μάθουν να φέρνουν σε πέρας την αποστολή τους κάτω απ' όλες τις συνθήκες, και παρά τις όποιες δυσκολίες. Μ' αυτό τον τρόπο, η μάζα των ανθρώπων με χαλαρά ιδανικά, με τα κλάματά τους και τις αδυναμίες τους, μπορεί να μετατραπεί σε ένα σύνολο ενωμένο, έτοιμο για δράση σε κάθε παράγγελμα του ηγέτη του.

31. Η πειθαρχία βοηθά τους άνδρες να δείξουν σθένος απέναντι στην κούραση και στις κακουχίες, ενώ παράλληλα τους βοηθά να κατανικήσουν το φόβο. Τους καθιστά ικανούς να υπερνικήσουν τις όποιες δυσκολίες θα μπορούσαν να τους είχαν καταβάλει σε περίοδο ειρήνης. Αυτή η σταθερότητα στη διαρκή ταλαιπωρία και κούραση είναι η αξία η οποία συχνότερα απαιτείται να διακρίνει το στρατιώτη. Ατομικό ψυχικό σθένος και συναδελφικό θάρρος είναι τα δίδυμα παράγωγα της πειθαρχίας.

32. Η πειθαρχία υποδηλώνει την ιδέα του καθήκοντος. Τίποτα δε μπορεί να επιτευχθεί μέσα σε μια κρίση από έναν άνθρωπο χωρίς την αίσθηση του καθήκοντος. Ο φρουρός του φυλακίου υπερασπίζεται το έδαφος του σε επικείμενη επίθεση, επειδή έχει την αίσθηση του

καθήκοντος ως προς αυτούς που βρίσκονται πίσω του. Αυτή η αίσθηση εμποτίζεται στους άνδρες με την πειθαρχία, επειδή τους διδάσκει να υπακούν σε διαταγές ως κάτι το αυτονόητο, να γνωρίζουν ότι είναι λάθος να μην υπακούσουν και να μην τις εκτελέσουν σωστά και επειδή είναι καθήκον τους να το κάνουν. Για το στρατιώτη, αυτή η αντίληψη του καθήκοντος δεν περιλαμβάνει έννοιες όπως η Ελευθερία ή η Αυτοκρατορία ή η Δημοκρατία. Στη μάχη, η αίσθηση του καθήκοντος ενός στρατιώτη περιορίζεται μόνο στους φίλους που βρίσκονται γύρω του. Η ενθάρρυνση αυτής της αίσθησης είναι η δουλειά των μικρών ηγετών. Οι υπόλοιπες έννοιες ανήκουν στη σφαίρα της πολιτικής.

33. Ένας συγκεκριμένος τύπος εκπαίδευσης είναι αυτός που μπορεί να προκαλέσει τους άνδρες να προχωρήσουν μπροστά σε μία επίθεση απλά και μόνο από φόβο για τις συνέπειες που θα υποστούν αν δεν το κάνουν. Αυτό ισχύει μόνο για τους πιο αδύναμους και πιο ασθενικούς από τους άνδρες οι οποίοι είναι μικρής αξίας στη μάχη. Αυτός ο τύπος εκπαίδευσης είναι ένα απαραίτητο κομμάτι της πειθαρχίας αλλά δε μπορεί σε καμία περίπτωση να συγχέεται με το σύνολο.

34. Ο τύπος της εκπαίδευσης που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, ο οποίος υπονοεί κάποια τραχύτητα και σκληρότητα, έχει την αξία του. Τα υλικά αγαθά είναι πλέον τόσο ύπουλα, ώστε υπάρχει κίνδυνος αυτή η παλιομοδίτικη ιδέα της πειθαρχίας να εξαφανιστεί. Αυτό δεν πρέπει να συμβεί. Οι στρατιώτες δεν θα κερδίσουν στη μάχη αν προηγουμένως δεν έχουν εκπαιδευτεί σκληρά. Οι επιρροές από τη χαλαρότητα της πολιτικής ζωής πρέπει να αντικατασταθούν με τις τεράστιες απαιτήσεις της στρατιωτικής εκπαίδευσης. Οι στρατιώτες πρέπει να ξεχάσουν τις απολαύσεις της ειρηνικής περιόδου και να συγκεντρωθούν στην πραγματικότητα του πολέμου.

35. Περιληπτικά, η πειθαρχία αποσκοπεί στο να κατανικήσει το φόβο συνενώνοντας τους άνδρες σε ένα σύνολο συνεκτικό και ενωμένο κάτω από κοινές διαταγές. Σκοπεύει να δημιουργήσει ένα σύνολο αρκετά δυνατό, τα μέλη του οποίου να είναι ικανά να αντιμετωπίσουν επιτυχώς κινδύνους και δυσκολίες που από μόνοι τους θα ήταν ανήμποροι να αντιμετωπίσουν. Κατ’ αυτό τον τρόπο προάγει τη συντροφικότητα, που είναι ο τρίτος παράγοντας του ηθικού.

Κεφάλαιο 5. Ο τρίτος Παράγοντας – Η Συντροφικότητα

36. Το ηθικό δε μπορεί να είναι καλό αν οι άνδρες δε νιώθουν στοργή ο ένας για τον άλλο. Ένα αίσθημα φιλίας πρέπει να αναπτυ-

χθεί μεταξύ τους το οποίο θα έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη του πνεύματος της συντροφικότητας. Ένα Σ. Στρατού αποτελείται από ανθρώπινα όντα, οπότε, όσο κι αν μπορεί ένας ηγέτης να εμπνεύσει τους άντρες του, όσο απόλυτη και αν είναι η πειθαρχία στο εσωτερικό του, το ηθικό μεταξύ των αντρών θα είναι σκληρό και άπονο αν η ζεστασιά της συντροφικότητας δεν προστίθεται σ' αυτά. Ο πόλεμος, αν και θεωρείται δύσκολη υπόθεση, δεν είναι απαραίτητα τόσο ζοφερός. Οι άνδρες πρέπει να γελάνε και να αστειεύονται μεταξύ τους, να απολαμβάνουν ο ένας την παρέα του άλλου και να διασκεδάζουν ακόμα και όταν η ζωή τους βρίσκεται σε κίνδυνο.

37. Αυτό το πνεύμα της συντροφικότητας πρέπει να ξεκινά από το επίπεδο της συγκρότησης του πιο μικρού τμήματος και να φτάνει μέχρι και το επίπεδο ολόκληρου του Σ. Στρατού. Η σημασία της ενθάρρυνσης των ανδρών να δεθούν μεταξύ τους και να συνταυτίσουν τους εαυτούς τους με τις Μονάδες τους έχει ήδη τονιστεί. Θα είναι απαραίτητο να γίνουν σημαντικές προσπάθειες με σκοπό να προαχθεί το πνεύμα της συντροφικότητας. Οι νεότεροι Διοικητές πρέπει να σχεδιάσουν να καλλιεργήσουν αυτό το πνεύμα κατά τον ίδιο τρόπο με τον οποίο σχεδιάζουν να εκπαιδεύσουν τους άντρες τους να πυροβολούν. Οι άντρες δεν πρέπει να μετακινούνται από Μονάδα σε Μονάδα, ούτε καν από Διμοιρία σε Διμοιρία, εκτός αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, οι οποίοι όμως πρέπει να γίνουν σαφείς και στους άντρες. Κάποιος ο οποίος έχει υπηρετήσει για πολύ καιρό μεταξύ φίλων, στην ίδια Διμοιρία, θα λάβει βοήθεια απ' αυτούς κατά τις δυσκολίες της μάχης. Θα αισθάνεται ότι όλοι γύρω του έχουν αποθέματα θάρρους, πάνω στα οποία μπορεί να στηριχτεί. Θα υπάρχει ένα αίσθημα σταθερότητας, και από αυτό θα αναπτυχθεί η αποφασιστικότητα να προχωρήσουν μπροστά, να αμυνθούν μαζί, ακόμη και να πεθάνουν μαζί. Σε περίοδο πολέμου, με τις βαριές απώλειες και τις συνεχείς ενισχύσεις, διαπιστώνεται ότι αυτή η συντροφικότητα μπορεί να χτιστεί πιο γρήγορα με την εξασφάλιση ότι οι νέες αφίξεις ως ενισχύσεις ανήκουν στο τμήμα της Βρετανίας από το οποίο έχει συγκροτηθεί το τμήμα και στο οποίο ανήκει την περίοδο της ειρήνης.

38. Η συντροφικότητα βασίζεται στη στοργή και στην εμπιστοσύνη, που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των αντρών, η οποία παράγει μία ατμόσφαιρα αμοιβαίας ευχαρίστησης και ένα αίσθημα αλληλεξάρτησης. Οι άντρες μαθαίνουν να έχουν εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλο και να εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο, σύμφωνα με τις ικανότητες του καθενός. Το πλήρωμα ενός άρματος, μία ομάδα πολυβολητών ή ένα

τμήμα Πεζικού, δε συνεργάζονται καλά μεταξύ τους απλά και μόνο επειδή είναι πειθαρχημένοι και καθοδηγούνται σωστά. Το κάνουν επειδή εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο και επειδή έχουν δεθεί μεταξύ τους από στοργή η οποία δεν εκφράζεται με λέξεις αλλά εμφανίζεται στην πραγματικότητα.

39. Η συντροφικότητα είναι το τέλειο αντίδοτο στο φόβο επειδή δίνει σ' έναν άνδρα φίλους. Ένας άντρας πρέπει να κάνει φίλους μέσα στη Διμοιρία του. Φίλους τους οποίους θα σέβεται και θα θαυμάζει. Στη μάχη, αυτοί οι φίλοι θα τον αποτρέψουν από το να αισθάνεται μόνος. Ένας άνδρας μόνος θα τα βρει σκούρα όταν έρθει η στιγμή ν' αντιμετωπίσει τους κινδύνους στην πρώτη γραμμή. Ένας άνδρας μόνος είναι ένας άνδρας φοβισμένος. Αν έχει φίλους θα αντλήσει δύναμη από την παρουσία τους και θα είναι ανήσυχος να μην τους απογοητεύσει στο πεδίο της μάχης. Θα επιδιώξει να φέρει σε πέρας την εργασία που αναλογεί σ' αυτόν, στο πλήρωμά του ή στο τμήμα του. Θα αισθάνεται ντροπή αν δεν μπορεί να βοηθήσει τους φίλους του στα καθήκοντά τους και να κρατήσει τη θέση του δίπλα τους στην πρώτη γραμμή. Όλοι οι άνδρες έχουν μέσα τους μια δόση γενναιοδωρίας και ανιδιοτέλειας και είναι αυτές οι αξίες που φανερώνονται στη συμπεριφορά τους απέναντι στους φίλους τους. Η φιλία αναγκάζει τους άνδρες να δώσουν τον καλύτερό τους εαυτό.

40. Εν κατακλείδι, η συντροφικότητα είναι ζωτικής σημασίας για το υψηλό ηθικό επειδή περιβάλει έναν άντρα με μια ατμόσφαιρα ζεστασιάς και δύναμης ακριβώς τη στιγμή που αισθάνεται κρύο και αδυναμία. Ενθαρρύνει τα ποιοτικότερα ένστικτα του και οι απαιτήσεις της φιλίας χρησιμεύουν για να τον ενισχύσουν στη μάχη. Αυτές οι απαιτήσεις είναι επίσης μία πρόκληση για την αυτοεκτίμησή του, μία αξία η οποία θα μελετηθεί παρακάτω.

Κεφάλαιο 6. Ο τέταρτος Παράγοντας – Η Αυτοεκτίμηση

41. Κανένας άνθρωπος δε μπορεί να θεωρείται ότι έχει υψηλό ηθικό αν του λείπει η αίσθηση της αυτοεκτίμησης. Οι στρατιώτες πρέπει να ενθαρρύνονται να σέβονται τους εαυτούς τους ανά πάσα στιγμή και κάτω από όλες τις συνθήκες. Αυτή η αξία της αυτοεκτίμησης εμπλέκεται με την πειθαρχία και τη συντροφικότητα σε τέτοιο βαθμό ώστε ίσως να είναι λάθος, και σίγουρα δύσκολο, να τη διαχωρίσεις. Αλλά κανένας

άνθρωπος δεν θα έχει υψηλό ηθικό αν δεν κατέχει μία αξία μεγαλύτερη και ευρύτερη από τη συντροφικότητα και την πειθαρχία.

42. Η αυτοεκτίμηση υποδηλώνει τη θέληση του ανθρώπου να διατηρήσει προσωπικά πρότυπα συμπεριφοράς. Ένας άνθρωπος που σέβεται τον εαυτό του δεν θα ανεχτεί να κυκλοφορεί ατημέλητος, ούτε το κατάλυμά του να είναι βρώμικο. Ακόμα και στη μάχη, θα βρει τρόπο και χρόνο να περιποιηθεί την προσωπική του εμφάνιση. Είναι δουλειά των υπαξιωματικών να φροντίσουν για τη διατήρηση αυτού του βαθμού πειθαρχίας. Η δουλειά των Αξιωματικών είναι να ενθαρρύνουν και να εμφυσήσουν τον αυτοσεβασμό. Ο Αξιωματικός θα πρέπει να επιμένει ανηλεώς στη διατήρηση των προσωπικών προτύπων. Ωστόσο, ταυτόχρονα, πρέπει να επιτρέπει στους άντρες του να καταλαβαίνουν ότι τους εκτιμά και τους σέβεται σαν ανθρώπινα όντα. Οι στρατιώτες αξίζουν συμπεριφορά ανθρώπινη και πρέπει να ελέγχονται με την πειθαρχία. Αν ένας Αξιωματικός το κάνει αυτό, τότε θα κερδίσει το σεβασμό των αντρών του, την ίδια στιγμή που ο ίδιος τους παρέχει την αίσθηση του αυτοσεβασμού.

43. Η αποδοτικότητα δεν είναι άσχετη με τον αυτοσεβασμό. Η αίσθηση μιας δουλειάς που έγινε εξαιρετικά, ενός δύσκολου εγχειρήματος που ολοκληρώθηκε επιτυχημένα, είναι απαραίτητα για την επίτευξη καλής ψυχολογίας. Οι άνδρες θα πρέπει να λαμβάνουν τα εύσημα για την ικανότητά τους να φέρουν σε πέρας τις εργασίες που τους ανατίθενται. Θα πρέπει να αισθάνονται ότι είναι καλοί στρατιώτες και επομένως σημαντικοί στη συνείδηση άλλων ατόμων. Οι άνδρες μπορούν να πειστούν γι’ αυτό το γεγονός, όταν τους δείχνουμε εμπιστοσύνη. Ένας άνδρας που νιώθει ότι του δείχνουν εμπιστοσύνη, θα νιώθει επίσης ότι είναι ικανός και θα αρχίσει αμέσως να σέβεται τον εαυτό του. Θα έχει εμπιστοσύνη στην ικανότητά του να πολεμά. Οι άνδρες οι οποίοι νιώθουν ότι τους εμπιστεύονται κερδίζουν αυτοπεποίθηση. Αυτή είναι η δουλειά του Αξιωματικού, να πείσει τους άντρες του ότι τους εμπιστεύεται.

44. Ο αυτοσεβασμός είναι μία αρετή η οποία θα αναπτυχθεί αναπόφευκτα αν υπάρχουν οι τρεις ουσιώδεις παράγοντες οι οποίοι έχουν ήδη εξεταστεί. Είναι αλήθεια ότι χωρίς αυτοσεβασμό είναι αδύνατο να υπάρχει καλή ψυχολογία. Είναι επίσης αλήθεια, ότι αν τα επίπεδα της ηγεσίας, της πειθαρχίας και της συντροφικότητας είναι υψηλά, τότε και ο αυτοσεβασμός θα είναι αντίστοιχα σε υψηλά επίπεδα.

Κεφάλαιο 7. Επιπρόσθετος Παράγοντας – Αφοσίωση σ' ένα Σκοπό

45. Είναι αδύνατο η Αφοσίωση σ' ένα Σκοπό να είναι είτε βασικός είτε συμπληρωματικός παράγοντας για να υπάρχει υψηλό ηθικό. Είναι ένας παράγοντας ο οποίος από μόνος του βρίσκεται κάπου ανάμεσα σ' αυτές τις δύο κατηγορίες.

46. Είναι σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε κάποιες παρανοήσεις οι οποίες συνδέονται με την επίδραση του Σκοπού στη διάπλαση του ηθικού. Οι άνδρες δεν πολεμούν πρωταρχικά για ένα Σκοπό, δεν προχωρούν προς επικίνδυνα εδάφη για την επιδίωξη κάποιου ιδανικού, δεν πολεμούν πλέον όπως ενδεχομένως είχαν κάνει οι Σταυροφόροι πριν πολύ καιρό. Πολεμούν επειδή διατάσσονται να το κάνουν, και το κάνουν καλά ή κακά ανάλογα με τη βαρύτητα των διάφορων παραγόντων, οι οποίοι έχουν ήδη εξεταστεί.

47. Οι στρατιώτες δεν επηρεάζονται σημαντικά από το Σκοπό. Υπάρχουν και εξαιρέσεις, αλλά κυρίως πολεμούν για λόγους που δεν έχουν καμία σχέση με την Ελευθερία ή τη Δημοκρατία. Ρητορικές δηλώσεις οι οποίες υποστηρίζουν ότι ο στρατιώτης «πρέπει να ξέρει το λόγο για τον οποίο μάχεται και ν' αγαπά αυτό που ξέρει», πρέπει να μην επιτρέπεται να συγχέουν την κατάσταση. Το γεγονός είναι ότι ο στρατιώτης πολεμά με κρύα καρδιά αντί να νιώθει μια φλόγα μέσα του.

48. Αυτό δεν έγκειται τόσο στους εκάστοτε ηγέτες. Μερικοί πολεμούν για τον ίδιο λόγο που πολεμούν και οι άντρες τους. Οι πιο έξυπνοι πολεμούν επειδή από καρδιάς πιστεύουν σε αυτό για το οποίο μάχονται. Αυτοί οι ηγήτορες είναι συνήθως οι καλύτεροι στο Στρατό και ασκούν τη μεγαλύτερη επιρροή. Έτσι, αριθμητικά ο Σκοπός είναι μικρής σημασίας αλλά είναι ένας πανίσχυρος παράγοντας, επειδή οι ηγέτες επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό απ' αυτόν.

49. Έχει αποδειχθεί ότι οι άνδρες δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τους λόγους για τους οποίους πολεμούν. Αντίθετα, οι Αξιωματικοί θα πρέπει να είναι πεπεισμένοι για την ορθότητα του Σκοπού πριν ηγηθούν των ανδρών τους. Οι άνδρες, οι οποίοι δεν καθοδηγούνται σωστά, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχουν υψηλό ηθικό.

50. Οι παραπάνω τοποθετήσεις πρέπει να μετριαστούν. Η βασική παραδοχή είναι ότι ο πόλεμος έχει γίνει αποδεκτός από τους ανθρώπους. Η Δημοκρατία δε μπορεί ν' αντιταχθεί στη θέληση της

πλειοψηφίας των πολιτών. Ο στρατιώτης, σαν πολίτης, θα πρέπει επομένως να πειστεί για την ορθότητα του Σκοπού. Τουλάχιστον η αντίδρασή του στην κήρυξη του πολέμου πρέπει να δείχνει συναίνεση, ακόμη κι αν εκφράζεται με παθητικό τρόπο. Δε θα πρέπει να είναι αιχμάλωτος σ' αυτή τη κατάσταση. Ο τρόπος για να γίνει η αλλαγή αυτής της παθητικής αποδοχής σε ενεργό ενθουσιασμό στη μάχη έχει ήδη αποδοθεί στους τέσσερις βασικούς παράγοντες. Παρ' όλα αυτά, τίποτα απ' όσα έχουν αποτυπωθεί εδώ δεν πρέπει να ερμηνευτούν ως ελαχιστοποίηση της επιρροής του Σκοπού στους Αξιωματικούς και στους άντρες οι οποίοι παρακινούνται απ' αυτόν. Γι' αυτούς τους λίγους, ο Σκοπός θα είναι ένας παράγοντας στήριξης και ενίσχυσης και ενδεχομένως μεγαλύτερης σημασίας από οποιονδήποτε από τους άλλους τέσσερις.

51. Όλες αυτές οι παρατηρήσεις ισχύουν για τους στρατιώτες που μάχονται σ' έναν πόλεμο σαν αυτόν. Υπάρχουν στιγμές που μερικοί άντρες θα πιαστούν από ένα Σκοπό και θα παρουσιάσουν εκπληκτικές πράξεις ηρωισμού. Γι' αυτούς τους άνδρες δεν απαιτούνται οι συνηθισμένοι δεσμοί πειθαρχίας που ενώνουν και δυναμώνουν τους άλλους. Η αφοσίωσή τους στο Σκοπό είναι από μόνη της υπεραρκετή. Ούτε απαιτείται το είδος ηγέτη που περιγράψαμε. Αυτοί από μόνοι τους θα είναι όλοι τους ηγέτες. Τέτοιους άνδρες κανονικά πρέπει να τους περιγράφουμε ως αντάρτες ή εξεζητημένους μαχητές, φανατικά αφοσιωμένους σε μια πολιτική, θρησκευτική ή εθνική ιδέα. Αυτούς τους άνδρες δεν θα πρέπει να τους συγχέουμε με τους στρατολογημένους – στρατιωτικοποιημένους στρατιώτες στους οποίους αναφέρεται αυτό το έγγραφο.

Κεφάλαιο 8. Βοηθητικοί Παράγοντες

52. Υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες που συντελούν δυναμικά στην ανύψωση του ηθικού αλλά αυτοί από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό. Είναι πιθανό να υπάρχει υψηλό ηθικό χωρίς κανέναν από αυτούς τους βοηθητικούς παράγοντες, αλλά είναι

δύσκολο. Κι αυτό γιατί απαιτεί τα υψηλότερα επίπεδα ηγεσίας και πειθαρχίας και τα ισχυρότερα αισθήματα συναδελφικότητας και αυτοσεβασμού. Υπό κανονικές συνθήκες, ένας ή περισσότεροι από αυτούς τους βοηθητικούς παράγοντες θα πρέπει να είναι παρόντες. Τέτοιοι παράγοντες υπάρχουν πολλοί, εδώ θα αναλυθούν όμως μόνο λίγοι.

53. **Η Επιτυχία**. Το υψηλό ηθικό είναι πιθανό να υπάρχει ακόμα και μετά από μια ήττα, αλλά όχι κατά τη διάρκεια παρατεταμένης περιόδου συνεχών ηττών. Σ' αυτές τις περιπτώσεις η εμπιστοσύνη στην ηγεσία αναπόφευκτα θα εξασθενήσει. Η επιτυχία βοηθά στην επίτευξη υψηλού ηθικού με τη δημιουργία εμπιστοσύνης στον ηγήτορα και στη Διοίκηση. Αυτός ο παράγοντας δεν απαιτεί περαιτέρω ανάλυση.

54. **Η Ιστορία του Συντάγματος**. Το πνεύμα Μονάδος μπορεί να αποτελέσει έναν ισχυρό παράγοντα στη δημιουργία υψηλού ηθικού. Ένας στρατιώτης, όσο περισσότερο αισθάνεται τον εαυτό του ν' αναγνωρίζεται διαμέσου της Μονάδας στην οποία ανήκει, τόσο υψηλότερο θα είναι το ηθικό του, με την προϋπόθεση πάντα ότι έχουν εκπληρωθεί οι τέσσερις βασικοί παράγοντες. Ωστόσο, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι όχι μόνο μπορεί να υπάρξει υψηλό ηθικό χωρίς τους δεσμούς της Μονάδας, αλλά και ότι τα Συντάγματα με μεγάλη παράδοση δεν έχουν απαραίτητα από κάτω τους ισχυρά Τάγματα. Υπάρχει διαφορά μεταξύ της συντροφικότητας και του πνεύματος Μονάδος. Η συντροφικότητα πηγάζει από τα αισθήματα φιλίας τα οποία δημιουργούνται και αναπτύσσονται μεταξύ ενός μικρού συνόλου ανδρών οι οποίοι ζουν, εργάζονται και πολεμούν μαζί. Το πνεύμα Μονάδος είναι η υπερηφάνεια του στρατιώτη για την ιστορία της Μονάδος του και την αποφασιστικότητα του να φανεί αντάξιος αυτής. Μόνο θετικά μπορεί να προκύψουν απ' αυτό το πνεύμα, το οποίο θα πρέπει συνεχώς να ενθαρρύνεται. Ωστόσο, δεν αποτελεί βασικό παράγοντα του ηθικού, επειδή κατά την ένταση της μάχης η πλειοψηφία των ανδρών δεν θα αντλεί δύναμη από τις δόξες του παρελθόντος, αλλά θα ψάχνει για βοήθεια από τους ηγέτες της και τους συντρόφους της. Με άλλα λόγια, οι περισσότεροι άνδρες δεν πολεμούν καλά επειδή οι πρόγονοι τους πολέμησαν καλά στη Μάχη του Μίντεν δυο αιώνες πριν, αλλά επειδή η Διμοιρία τους ή το Τάγμα τους έχει καλούς ηγήτορες, είναι πειθαρχημένο και έχει αναπτύξει τα αισθήματα της συντροφικότητας και του αυτοσεβασμού σ' όλους τους βαθμούς και σ' όλα τα επίπεδα. Δεν είναι η αφοσίωση σε κάποια αρχαία ιστορία της Μονάδας εκείνη η οποία στυλώνει τους άνδρες κατά τη διάρκεια της κρίσης. Είναι η αφοσίωση στους συντρόφους που βρίσκονται δίπλα τους και στους ηγέτες τους που βρίσκονται

μπροστά τους. Κρίθηκε σκόπιμο να επεξεργαστεί αυτή η άποψη επειδή το πνεύμα Μονάδος συχνά αναφέρεται είτε ως ο μοναδικός παράγοντας που μετράει στη μάχη, είτε επικρίνεται ως ασήμαντος. Η αλήθεια είναι ότι έχει μεγάλη αξία αν υπάρχει ο χρόνος και η ευκαιρία να το εμπεδώσουν οι στρατιώτες. Στα τελευταία στάδια αυτού του πολέμου, η κατάσταση με τις συνεχείς ενισχύσεις δεν επέτρεψε στους Αξιωματικούς να εμφυσήσουν στους άντρες τους την πίστη για κάτι σημαντικότερο από το Τάγμα τους, επειδή αυτοί προέρχονταν από διάφορα άλλα Συντάγματα. Αυτό υπήρξε λυπηρό, όχι όμως καταστροφικό. Εν συντομία, το Πνεύμα Μονάδος βοηθά στην ανύψωση του ηθικού και θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ως ένας τρόπος για την ανάπτυξη του ηθικού όταν ο χρόνος και οι περιστάσεις το επιτρέπουν. Αλλά δεν είναι και δεν μπορεί να είναι υποκατάστατο του ηθικού.

55. **Η Προσωπική Ευτυχία**. Ένας άνθρωπος θα πρέπει να αισθάνεται χαρούμενος όταν νιώθει ότι η προσωπική του ζωή είναι σε τάξη. Τίποτα δε μπορεί να αποδυναμώσει έναν άνθρωπο περισσότερο από ένα πρόβλημα στο σπίτι, το οποίο θα τον αναγκάσει να σκέφτεται το πρόβλημα αυτό αντί να έχει το νου του στον εχθρό. Γυρίζει το μυαλό του στην ειρήνη και στην επιθυμία να ζήσει εκείνη τη στιγμή που είναι αναγκαίο να στυλώσει τον εαυτό του απέναντι στην πιθανότητα του θανάτου. Δεν πρέπει να του επιτραπεί ποτέ να ξεχάσει ότι η δουλειά του είναι να πολεμήσει. Θα πρέπει να σκοτώσει τον εχθρό και για να γίνει αυτό πρέπει να εκθέσει τον εαυτό του σε κίνδυνο. Οτιδήποτε αποδυναμώνει τη θέλησή του για μάχη και τον εκθέτει θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδυναμώνει το ηθικό του. Ένας στρατιώτης είναι πρώτα στρατιώτης και μετά οικογενειάρχης. Θα πρέπει να κοιτά μπροστά προς τον εχθρό και όχι πίσω προς το σπίτι. Δεν είναι όλοι οι στρατιώτες που επηρεάζονται από προβλήματα που συμβαίνουν στο σπίτι. Κάποιοι άνδρες ευδοκιμούν στις δυστυχίες και πολεμούν όλο και πιο σθεναρά επειδή κρατούν μια κρυφή πικρία μέσα τους. Αυτοί οι άνδρες είναι η μειονότητα, μια πολύ μικρή μειονότητα. Είναι η υπενθύμιση ότι η ευτυχία από μόνη της δε μπορεί να επιφέρει υψηλό ηθικό.

56. **Η Διοίκηση**. Η καθημερινή ζωή του ανθρώπου πρέπει να είναι καλά οργανωμένη. Έτσι, οι σκληρές συνθήκες οι οποίες του επιβάλλονται στην εκπαίδευση για να του εμφυσήσουν την πειθαρχία δεν αποκλείουν την επιθυμία καλών συνθηκών διαβίωσης. Και στην πρώτη γραμμή το ηθικό του στρατιώτη θα βελτιωθεί κατά πολύ αν οι διοικητικές ρυθμίσεις είναι καλές και αν τον διαβεβαιώσουν ότι θα ζήσει υπό κατάλληλες συνθήκες, με ένα λογικό χρονικό διάστημα ανα-

ψυχής και άνεσης όταν θα εγκαταλείψει την πρώτη γραμμή. Τα χιλιάδες θέματα που περιλαμβάνονται στον όρο ευημερία είναι όλα σημαντικά επειδή βοηθούν το στρατιώτη να διατηρήσει τον αυτοσεβασμό του και να δυναμώσει την εμπιστοσύνη του στη Διοίκηση. Εδώ όμως πρέπει να τονίσουμε μια προειδοποίηση. Υπάρχει ο κίνδυνος σήμερα ο όρος ευημερία να θεωρηθεί από μόνος του ως Σκοπός και όχι ως ένας τρόπος για να πετύχουμε το Σκοπό, ως ένας τρόπος να διατηρήσουμε το ηθικό. Η ευημερία από μόνη της δε μπορεί να επιφέρει καλή ψυχολογία επειδή είναι απαραίτητα μαλακή. Και επειδή έχει τονιστεί ότι το ηθικό δε μπορεί να είναι καλό αν η εκπαίδευση δεν έχει κάποια σκληρότητα. Οι κακουχίες και η στέρηση είναι το σχολείο του καλού στρατιώτη. Η απραξία και η πολυτέλεια είναι οι εχθροί του. Οι άνδρες θα μπορέσουν να αντέξουν μεγάλες κακουχίες αν ξέρουν το γιατί και αν είναι πεπεισμένοι για την αναγκαιότητά τους. Αίμα, μόχθος, δάκρυα και ιδρώτας δεν είναι τίποτα για κάποιον που προέρχεται από την Αγγλική φυλή. Αν οι άνδρες πιστεύουν στην ανάγκη αυτού που κάνουν, οι κακουχίες θα αποτελέσουν απλά ένα τονωτικό στο ηθικό τους.

57. **Η Προπαγάνδα**. Η επίδραση της μοντέρνας προπαγάνδας στην ανύψωση του ηθικού του στρατιώτη είναι ίσως μια νέα εξέλιξη. Το ηθικό ενός άνδρα βελτιώνεται πάρα πολύ όταν αισθάνεται ότι οι προσπάθειες του εκτιμούνται και επευφημούνται, όχι μόνο από τους συντρόφους του και τους Αξιωματικούς του, αλλά απ' όλο τον κόσμο. Αξιοσημείωτα αποτελέσματα μπορεί να επιτευχθούν με τη χρήση καινούριων μεθόδων δημοσίευσης. Αυτά τα αποτελέσματα θα επιτευχθούν μόνο αν διαφοροποιηθούν ο στρατιώτης που μάχεται στην πρώτη γραμμή από το στρατιώτη που υπηρετεί πίσω από τις γραμμές. Ο τελευταίος συχνά δουλεύει σε βαρετές, μονότονες εργασίες και υπολείπεται σε κίνητρα για συνθήκες μάχης. Είναι καλό για το ηθικό του η δουλειά αυτή που προσφέρει να δημοσιεύεται στον τύπο. Δεν είναι σωστό όμως να δίνεται η ίδια αξία σε έναν πολυβολητή και σε έναν γραφέα του επιτελείου. Η διακριτή διαφορά μεταξύ αυτών που ρισκάρουν τη ζωή τους στη μάχη με τον εχθρό, με αυτούς που δεν το κάνουν δεν θα πρέπει να παραβλέπεται. Ο πολεμιστής στρατιώτης, έτσι δοξασμένος, σύντομα θα πειστεί για τη σημαντικότητά του. Αυτό το τεχνητά τεκμηριωμένο αίσθημα της σημαντικότητας είναι μία αξία χαμηλότερου επιπέδου και μικρότερη σε διάρκεια από τον αυτοσεβασμό, αλλά δεν παύει να είναι μεγάλης στιγμιαίας αξίας.

Κεφάλαιο 9. Επίλογος

58. Εν συντομία, το υψηλό ηθικό έχει οριστεί ως η αξία που κάνει τους άνδρες ν’ αντέχουν και να δείχνουν θάρρος σε στιγμές κούρασης και κινδύνου. Η καλλιέργεια του ηθικού βασίζεται στην εκπαίδευση των ηγετών, στην εμφάνιση της πειθαρχίας, στην ενθάρρυνση της συντροφικότητας και στην καλλιέργεια του αυτοσεβασμού. Οι ηγέτες θα πρέπει να έχουν πίστη στο Σκοπό τους και θα πρέπει να δίνουν σημασία σε αναρίθμητους παράγοντες υπολογίσιμης αλλά δευτερευούσης σημασίας.

59. Ο άνθρωπος είναι ακόμη το σημαντικότερο όπλο στον πόλεμο. Η εκπαίδευσή του είναι το πιο σημαντικό θέμα στη διαμόρφωση ενός πολεμικού Στρατού. Όλες οι μοντέρνες επιστήμες είναι στραμμένες στη βοήθειά του αλλά από τις πράξεις του εξαρτάται το αποτέλεσμα στη μάχη. **ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ**.

Η Ομιλία Του Στρατηγού Πάττον στους Στρατιώτες

Μέρος Ι, Η υποκείμενη έρευνα

Όποιος είδε ποτέ την ταινία «Πάτον» δεν μπορεί να ξεχάσει ποτέ την έναρξη. Ο Τζορτζ Κάμπελ Σκοτ, σκιαγραφόντας τον Πάτον, να στέκεται μπροστά σε μία τεράστια αμερικανική σημαία, δίνει την εκδοχή του για την ομιλία του Πάτον προς την Τρίτη Στρατιά την 5η Ιουνίου 1944, την παραμονή της συμμαχικής εισβολής στη Γαλλία, με το κωδικό όνομα «Overlord» (απόλυτος άρχοντας). Η απόδοση της ομιλίας του Πάτον από τον Σκοτ ήταν αρκετά εξευγενισμένη, ώστε να μην προσβάλει πολλούς άτολμους Αμερικάνους. Ευτυχώς οι Αμερικανοί στρατιώτες που πολέμησαν στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο δεν ήταν τόσο άτολμοι.

Μετά από μία από τις διαλέξεις μου σχετικά με το στρατηγό Πάτον, μίλησα με έναν απόστρατο στρατηγό, που ήταν στενός φίλος του Πάτον και είχε τοποθετηθεί μαζί του τη δεκαετία του ’30 στα τεθωρακισμένα, μου εξήγησε ότι η ταινία ήταν μία πολύ καλή απεικόνιση του Πάτον ως τρόπος που εκείνος ήθελε οι άντρες του και το κοινό να τον βλέπει, σαν έναν τραχύ και ζωηρό διοικητή.

Υπήρχε μια εξαίρεση παρόλα αυτά σύμφωνα με το στρατηγό. Στην πραγματικότητα ο Πάτον ήταν ένας πολύ πιο βλάσφημος ομιλητής απ' όσο η ταινία τόλμησε να δείξει. Ο Πάτον είχε μια μοναδική ικανότητα γύρω από τη βλασφημία. Στη διάρκεια μιας κανονικής συζήτησης μπορούσε απλόχερα να σκορπίσει χυδαίες λέξεις με αυτά που έλεγε και οι ακροατές του δύσκολα να το αντιληφθούν. Μιλούσε τόσο εύκολα και χρησιμοποιούσε αυτές τις λέξεις με τέτοιο τρόπο, που φαινόταν φυσικό γι' αυτόν να μιλάει έτσι. Μπορούσε όταν το επιθυμούσε να επιλέγει τη χρήση βωμολοχιών στην κουβέντα του κατά τρόπο που να τον καθιστά εύγλωττο. Όταν ρωτήθηκε από τον ανιψιό του για την αισχρολογία του ο Πάτον είπε: «Όταν θέλω οι άντρες μου να θυμούνται κάτι σημαντικό, που πραγματικά να τους εντυπώνεται, τους το δίνω με χυδαίο τρόπο. Μπορεί να μην ακουστεί ωραία σε μια παρέα κυριών μεγάλης ηλικίας στη διάρκεια απογευματινής συγκέντρωσης για τσάι, αλλά βοηθάει τους στρατιώτες μου να το θυμούνται. Δεν μπορείς να διοικείς ένα στρατό χωρίς βωμολοχίες και πρέπει οι βωμολοχίες αυτές να είναι εύγλωττες. Ένας στρατός χωρίς βωμολοχία δε θα μπορούσε να βρει το δρόμο του ούτε μέσα από μία κατουρημένη χαρτοσακούλα. «Όσο για τα σχόλια που κάνω» συνέχισε με ένα ελαφρώς ειρωνικό χαμόγελο «μερικές φορές μα το Θεό παρασύρομαι από την ευγλωττία μου.» Όταν εμφανίστηκα σε ένα τηλεοπτικό σόου του Σαν Ντιέγκο, για να συζητήσω σχετικά με τον Πάτον, μία τηλεθεάτρια που ζούσε σε ένα προάστιο του Σαν Ντιέγκο έδειξε ενδιαφέρον για προσωπικούς λόγους. Ο άντρας της ήταν υπολοχαγός που υπηρετούσε στο στρατηγείο της Τρίτης Στρατιάς του στρατηγού Πάτον με κωδικό όνομα «lucky forward» και γνώριζε το στρατηγό αρκετά καλά. Είχε πρόσφατα πεθάνει και είχε αφήσει στη γυναίκα του ένα κουτί που είχε φέρει σπίτι μαζί του, από το Ευρωπαϊκό Θέατρο Επιχειρήσεων. Η κυρία με προσκάλεσε σπίτι της να επιθεωρήσω το κουτί και να δω αν υπήρχε τίποτα που θα μπορούσε να φανεί χρήσιμο για την έρευνά μου.

Ανοίγοντας το κουτί αμέσως την ευχαρίστησα. Μέσα υπήρχε ένα από τα περίπου 200 εκτυπωμένα αντίγραφα των μετά τις επιχειρήσεις επίσημων αναφορών της Τρίτης Στρατιάς του Αμερικανικού Στρατού (Official United States Third Army After Action Reports). Είναι ένα τεράστιο δίτομο ιστορικό της Τρίτης Στρατιάς για τις 281 ημέρες της μάχης της στην Ευρώπη. Είπε ότι δεν της ήταν χρήσιμο και ότι θα μπορούσα να το έχω, έφυγα με το νέο θησαυρό μου.

Όταν έφτασα στο γραφείο μου και το άνοιξα υπήρχαν ογκώδη βιβλία στο κουτί και είχα μία μεγαλύτερη έκπληξη. Κάτω από τις

αναφορές υπήρχε μία μικρή σωρός από πρωτότυπα σημειώματα της Τρίτης Στρατιάς, διαταγές και ένα αντίγραφο από καρμπόν της πρωτότυπης ομιλίας που είχε δακτυλογραφηθεί από κάποιον άγνωστο υπάλληλο του «lucky forward» και είχε διανεμηθεί σε όλη την Τρίτη Στρατιά.

Λίγα χρόνια νωρίτερα είχα ανακαλύψει ένα σχεδόν δυσανάγνωστο αντίγραφο από καρμπόν μιας παρόμοιας ομιλίας. Αυτό το αντίγραφο ήρθε από το Army War College και δωρίστηκε στον τομέα ιστορική βιβλιοθήκη το 1957.

Αποφάσισα να κάνω λίγη έρευνα για την ομιλία, για να επιτύχω την καλύτερη δυνατή, και για να κάνω μία προσπάθεια να ανακαλύψω την ταυτότητα του «άγνωστου στρατιώτη», που είχε μυστικά τοπογραφήσει και μοιράσει το περίφημο έγγραφο. Ξεκίνησα κοιτώντας στη συλλογή μου από παλιά περιοδικά, εφημερίδες και βιβλία, τα οποία έγραφαν για τον Πάτον μετά το θάνατό του και δεκάδες άλλα βιβλία που έκαναν αναφορές στον Πάτον και την ομιλία του. Ανακάλυψα μερικά ενδιαφέροντα γεγονότα. Το πιο ενδιαφέρον από αυτά πιθανόν ήταν το ότι ο Τζωρτζ Σ. Σκωτ δεν ήταν ο πρώτος που ερμήνευσε την ομιλία. Το 1951, το «New American Mercury Magazine» είχε τυπώσει μία εκδοχή της ομιλίας η οποία ήταν σχεδόν η ίδια εκδοχή που τύπωσε ο Τζον Ο’ Ντόνελ στη στήλη του, «Capitol Stuff», στη New York Daily News, την 31 Μαΐου 1945.

Σύμφωνα με τους εκδότες της New American Mercury, το αντίγραφό τους αποκτήθηκε από το Γερουσιαστή Τζόζεφ Κλαρκ Μπόλντουιν, ο οποίος είχε επιστρέψει από επίσκεψη στα Αρχηγεία του Πάτον στην Τσεχοσλοβακία. Μετά την δημοσίευση, το περιοδικό έλαβε τόσο μεγάλη αναγνωστική ανταπόκριση, που οι εκδότες αποφάσισαν να προχωρήσουν ακόμη ένα βήμα.

Προσέλαβαν ένα «διάσημο» ηθοποιό να κάνει μία «μη λογοκριμένη» ηχογράφηση της ομιλίας του Πάτον. Η ηχογράφηση αυτή επρόκειτο να διατεθεί στους βετεράνους της Τρίτης Στρατιάς και σε οποιονδήποτε άλλο που θα ήθελε να την έχει. Ο όρος «διάσημος» ήταν η μόνη αναφορά που έγινε από τους εκδότες σχετικά με τον ηθοποιό της ηχογραφημένης συνομιλίας. Σε μία μετέπειτα στήλη εξήγησαν: «Προσλάβαμε έναν εξαίρετο ηθοποιό, του οποίου η φωνή στο δίσκο, είναι σχεδόν αδύνατο να διακριθεί από του Πάτον και με τον εξοπλισμό της RCA κάναμε δύο ηχογραφήσεις. Μία ακριβώς όπως την παρέδωσε ο Πάτον, με την υβριστική γλώσσα ενός καβαλάρη και μία με πιο κατευνασμένες ορισμένες από τις σκληρότερες λέξεις. Το σχέδιό μας

ήταν να προσφέρουμε στους αναγνώστες μας οποιαδήποτε από τις ηχογραφήσεις στο ίδιο κόστος».

Δυστυχώς, λίγα χρόνια πριν, έλαβε χώρα μία φωτιά στα εκδοτικά γραφεία, η οποία κατάστρεψε σχεδόν όλους τους παλιούς δίσκους. Το όνομα του ηθοποιού χάθηκε στο ατύχημα.

Έγινε μόνο μία κύρια ηχογράφηση της ομιλίας. Οι εκδότες του περιοδικού, μη θέλοντας να προσβάλλουν ούτε την κυρία Πάτον, ούτε την οικογένειά της, ζήτησαν τη συγκατάθεσή της για το εγχείρημα. Οι εκδότες εξήγησαν την κατάσταση ως εξής: «Ενώ είχαμε μονάχα τις αυθεντικές ηχογραφήσεις, τις υποβάλαμε στη φίλη μας, την κυρία Πάτον και της ζητήσαμε να δεχτεί το σχέδιό μας. Δεν ήταν εμπορικό σχέδιο και δεν αναμειγνύετο κάποιο κέρδος. Απλώς θέλαμε να διατηρήσουμε αυτό που μας φαινόταν αξιόλογο μνημόνευσης από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι δικηγόροι μας, μας ενημέρωσαν ότι νομικά δε χρειαζόμασταν τη συγκατάθεση της κυρίας Πάτον, αλλά εμείς τη θέλαμε».

Η κυρία Πάτον αναλογίστηκε το θέμα προσεκτικά και μας έδωσε μία απογοητευτική απάντηση. Πήρε τη θέση ότι η ομιλία έγινε από το Στρατηγό προς τους άντρες που επρόκειτο να πολεμήσουν και να πεθάνουν μαζί του. Δεν ήταν, συνεπώς, μία ομιλία που προοριζόταν για το κοινό, ούτε για τις επερχόμενες γενεές. «Πιστεύουμε ότι η κυρία Πάτον έχει άδικο. Πιστεύουμε ότι αυτό που είναι θαυμάσιο και αξίζει να διατηρηθεί από το Στρατηγό Πάτον εκφράσθηκε σε αυτήν την ομιλία της εισβολής. Το γεγονός ότι χρησιμοποίησε υβριστικές λέξεις ήταν καθώς πρέπει. Οι υβριστικές λέξις είναι η γλώσσα του πολέμου. Χωρίς αυτές οι πόλεμοι θα ήταν αδύνατοι».

Όταν η έγκριση της κυρίας Πάτον δεν επρόκειτο να έρθει, ολόκληρη η επιχείρηση ανασταλθηκε και οι αυθεντικές ηχογραφήσεις καταστράφηκαν. Ο Πάτον ήξερε πάντα ακριβώς τι ήθελε να πει στους στρατιώτες του και ποτέ δε χρειαζόταν σημειώσεις. Πάντα μίλαγε στους στρατιώτες του χωρίς προσχεδιασμό. Σαν γενικό κανόνα, είναι ασφαλές να πούμε ότι ο Πάτον συνήθως έλεγε στους άντρες του κάποιες από τις βασικές του σκέψεις και έννοιες σχετικά με τις απόψεις του σχετικά με τον πόλεμο και την τακτική. Αντί για την άδεια, δίχως ουσία γενικόλογη ρητορική που συχνά χρησιμοποιούσε ο Αϊζενχάουερ, ο Πάτον μιλούσε στους άντρες του με την απλή, προσγειωμένη γλώσσα που καταλάβαιναν. Τους έλεγε αληθινά μαθήματα που είχε μάθει, τα οποία θα τους κρατούσαν ζωντανούς. Καθώς ταξί-

δευε δια μέσου πεδίων μαχών, πάντα αφιέρωνε χρόνο για να μιλήσει σε στρατιώτες, ομάδες, διμοιρίες, λόχους, τάγματα, συντάγματα, μεραρχίες, ή οποιουδήποτε μεγέθους γκρουπ μπορούσε να βρεθεί. Σχεδόν η μόνη διαφορά στο περιεχόμενο αυτών των διαλόγων, ήταν ότι όσο μικρότερο ήταν το μέγεθος της μονάδας, τόσο πιο «τακτικός» ήταν ο διάλογος. Συχνά, έδινε στους άντρες του μερικές συμβουλές κοινής λογικής που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν για να μην σκοτωθούν ή σακατευτούν.

Από αναρίθμητες πηγές, άρθρα περιοδικών, αποκόμματα εφημερίδων, κινηματογραφικές βιογραφίες και βιβλία, συγκρότησα την πληρέστερη δυνατή έκδοση, η οποία περιλαμβάνει όλο το υλικό που είναι διαθέσιμο σήμερα.

Μέρος ΙΙ, Η Ομιλία. Κάπου στην Αγγλία, 5 Ιουνίου 1944

«Καθίστε».

Άντρες, αυτές οι φήμες που εκτοξεύουν ορισμένες πηγές, ότι η Αμερική θέλει να βγει από αυτό τον πόλεμο, ότι δεν θέλει να πολεμήσει, είναι ένα μάτσο σκατά. Οι Αμερικάνοι λατρεύουν να πολεμούν παραδοσιακά. Όλοι οι αληθινοί Αμερικάνοι λατρεύουν τη βρώμα και τη σύγκρουση της μάχης.

Είστε εδώ σήμερα για τρεις λόγους. Πρώτον, είστε εδώ για να υπερασπιστείτε τα σπίτια σας και τους αγαπημένους σας. Είστε εδώ για τον αυτοσεβασμό σας, επειδή δεν θα θέλατε να είστε πουθενά αλλού. Τρίτον, είστε εδώ επειδή είστε αληθινοί άντρες και στους αληθινούς άντρες αρέσει να πολεμούν. Όταν εσείς, ο καθένας από εσάς, ήσασταν παιδιά, όλοι θαυμάζατε τον πρωταθλητή στους βόλους, το γρηγορότερο δρομέα, το σκληρότερο πυγμάχο, τους μεγάλους μπασκετμπολίστες και τους πρωταθλητές του ράγκμπι. Οι Αμερικάνοι λατρεύουν ένα νικητή. Οι Αμερικάνοι δεν θα ανεχθούν ένα χαμένο, οι Αμερικάνοι μισούν τους δειλούς. Οι Αμερικάνοι παίζουν για να νικήσουν όλη την ώρα. Δεν θα έδινα δεκάρα τσακιστή για έναν άντρα που έχασε και γέλασε. Γι’ αυτό οι Αμερικάνοι δεν έχουν χάσει ποτέ και ούτε θα χάσουν ποτέ έναν πόλεμο. Γιατί η ιδέα της ήττας είναι μισητή σε έναν Αμερικάνο.

Δεν πρόκειται να πεθάνετε όλοι. Μόνο δυο τοις εκατό από εσάς, εδώ, σήμερα, θα πεθαίνανε, σε μια μεγάλη μάχη. Δεν πρέπει να φοβά-

στε το θάνατο. Ο θάνατος με τον καιρό έρχεται σε όλους τους άντρες. Ναι, κάθε άντρας φοβάται στην πρώτη του μάχη. Εάν λέει ότι όχι, είναι ψεύτης. Μερικοί άντρες είναι δειλοί, αλλά πολεμούν το ίδιο με τους γενναίους άντρες ή αναθαρρεύουν βλέποντας άντρες να πολεμούν, οι οποίοι είναι εξίσου φοβισμένοι με εκείνους. Ο αληθινός ήρωας είναι ο άντρας που πολεμάει παρόλο που φοβάται. Μερικοί άντρες ξεπερνούν το φόβο τους σε ένα λεπτό υπό τα πυρά. Για μερικούς, παίρνει μια ώρα. Για μερικούς παίρνει μέρες. Αλλά ένας αληθινός άντρας δεν θα αφήσει το φόβο του θανάτου να υπερβεί την τιμή του, την έννοια του καθήκοντος προς τη χώρα του και την εγγενή ανδρεία του. Η μάχη είναι η πιο μεγαλειώδης αντιπαράθεση, στην οποία ένα ανθρώπινο ον μπορεί να ενδώσει. Εξωτερικεύει όλα τα καλύτερα και αποκρίνει όλα τα ποταπά. Οι Αμερικάνοι περηφανεύονται που είναι άντρες, και είναι άντρες.

Να θυμάστε ότι ο εχθρός είναι εξίσου φοβισμένος με εσάς και πιθανόν περισσότερο. Δεν είναι υπεράνθρωποι. Καθόλη τη διάρκεια της καριέρας σας στο στρατό, γκρινιάζατε για τα καψώνια. Αυτό, όπως και τα πάντα στο στρατό, έχει ένα συγκεκριμένο σκοπό. Ο σκοπός είναι η εγρήγορση. Η εγρήγορση πρέπει να αναπτύσσεται σε κάθε στρατιώτη. Δε δίνω δεκάρα για έναν άντρα που δεν είναι πάντα «στην τσίτα».

Εσείς, άντρες, είστε βετεράνοι, αλλιώς δεν θα ήσασταν εδώ. Είστε έτοιμοι γι' αυτό που έρχεται. Ένας άντρας πρέπει να είναι έτοιμος κάθε στιγμή, εάν θέλει να ζήσει. Εάν δεν είστε έτοιμοι, κάποια στιγμή, ένας Γερμανός πουτάνας γιος θα ξεγλιστρήσει πίσω σας και θα σας χτυπήσει μέχρι θανάτου. Υπάρχουν τετρακόσιοι διακεκριμένοι τάφοι κάπου στη Σικελία, όλοι εξαιτίας ενός άντρα που αποκοιμήθηκε την ώρα της δουλειάς. Αλλά είναι Γερμανικοί τάφοι, γιατί πιάσαμε το μπάσταρδο να κοιμάται πριν από εκείνους.

Ένας στρατός είναι μία ομάδα. Ζει, κοιμάται, τρώει και πολεμάει σαν ομάδα. Τα περί «ατομικού ηρωισμού» είναι ένα μάτσο σκατά. Οι μπάσταρδοι που γράφουν τέτοιου είδους πράγματα για τη Saturday Evening Post δεν ξέρουν τίποτα περισσότερο από πραγματική μάχη στη φωτιά από ό,τι ξέρουν για γαμήσι! Έχουμε το καλύτερο φαγητό, τον καλύτερο εξοπλισμό, το καλύτερο πνεύμα και τους καλύτερους άντρες στον κόσμο. Γιατί, μα το Θεό, πραγματικά λυπάμαι αυτούς τους φτωχούς μπάσταρδους που θα πολεμήσουμε. Μα το Θεό, τους λυπάμαι.

Οι άντρες μου δεν παραδίδονται και δε θέλω να ακούω για άντρες υπό τις διαταγές μου, ότι έχουν αιχμαλωτιστεί, εκτός κι αν έχουν χτυπηθεί. Ακόμη και όταν έχετε χτυπηθεί, μπορείτε ακόμα να πολεμήσετε. Και αυτό δεν είναι μαλακίες. Το είδος του άντρα που θέλω να διατάξω είναι ακριβώς σαν τον υπολοχαγό στη Λιβύη, ο οποίος με ένα Luger (ΣτΜ: γερμανικό πιστόλι) στο στήθος τίναξε το κράνος του, παραμέρισε το όπλο με το ένα χέρι και έσπασε στο ξύλο το Γερμαναρά με το κράνος του. Τότε πήρε το όπλο και βγήκε έξω για να σκοτώσει άλλο Γερμανό πριν καλά - καλά καταλάβουν τι σκατά τους χτύπησε. Και όλη αυτήν την ώρα, ο άντρας αυτός είχε μία σφαίρα σφηνωμένη στον πνεύμονα. Αυτός ήταν ένας πραγματικός άντρας!

Όλοι οι πραγματικοί ήρωες δεν είναι πολεμιστές παραμυθιών. Κάθε άντρας στο στρατό αυτό έχει ένα ζωτικό ρόλο. Ποτέ μη χαλαρώνετε. Ποτέ μη σκεφτείτε ότι η δουλειά σας είναι ασήμαντη. Κάποιος άντρας έχει μια δουλειά να κάνει και πρέπει να την κάνει. Κάθε άντρας είναι ένας ζωτικός κρίκος στη σπουδαία αλυσίδα. Τι θα γινόταν αν κάθε οδηγός φορτηγού ξαφνικά αποφάσιζε ότι δεν του άρεσε το σφύριγμα των βλημάτων πάνω από το κεφάλι του, φοβόταν και έπεφτε σε ένα χαντάκι; Ο δειλός μπάσταρδος θα μπορούσε να πει: «Διάολε, δε θα τους λείψω εγώ, ένας άντρας στους εκατοντάδες.» Αλλά, τι θα γινόταν αν ο καθένας σκεφτόταν έτσι; Πού διάολο θα είμασταν τώρα; Τι θα ήταν η χώρα μας, οι αγαπημένοι μας, τα σπίτια μας, ακόμα και ο κόσμος; Όχι, διάολε, οι Αμερικάνοι δεν σκέφτονται έτσι. Κάθε άντρας κάνει τη δουλειά του. Κάθε άντρας υπηρετεί το σύνολο. Κάθε τμήμα, κάθε μονάδα είναι σημαντικό στο μεγάλο πλάνο αυτού του πολέμου. Οι προμηθευτές χρειάζονται να τροφοδοτούν τα όπλα και τους πολεμικούς εξοπλισμούς για να συνεχίζουμε. Ο αξιωματικός διαχείρισης υλικού χρειάζεται για να μας φέρνει φαγητό και ρούχα γιατί εκεί που πάμε δεν υπάρχουν και πολλά για να κλέψουμε. Και ο τελευταίος άντρας στο Στρατηγείο έχει μία δουλειά να κάνει, ακόμα και αυτός που ζεσταίνει το νερό μας για να μην τρέμουμε.

Κάθε άντρας δεν πρέπει να σκέφτεται μόνο τον εαυτό του, αλλά επίσης το φιλαράκι του που πολεμάει δίπλα του. Δε θέλουμε δειλούς στο Στρατό αυτό. Πρέπει να σκοτωθούν σαν αρουραίοι. Αν όχι, θα πάνε σπίτι μετά από αυτόν τον πόλεμο και θα μεγαλώσουν και άλλους δειλούς. Οι γενναίοι άντρες θα μεγαλώσουν κι άλλους γενναίους άντρες. Σκοτώστε τους αναθεματισμένους δειλούς και θα έχουμε ένα έθνος από γενναίους άντρες. Ένας από τους πιο γενναίους άντρες που είδα ποτέ ήταν ένας φίλος στην κορυφή ενός τηλεγραφι-

κού στύλου στο μέσο μίας άγριας μάχης στην Τυνησία. Σταμάτησα και τον ρώτησα τι στο διάολο έκανε εκεί πάνω σε μία ώρα σαν και αυτή. Απάντησε, «Φτιάχνω το καλώδιο, κύριε!». Ρώτησα, «Δεν είναι λίγο ανθυγιεινό αυτήν τη στιγμή;». Απάντησε, «Ναι κύριε, αλλά το αναθεματισμένο καλώδιο πρέπει να φτιαχτεί.» Ρώτησα, «Δε σε ενοχλούν αυτά τα αεροπλάνα που βομβαρδίζουν το δρόμο;» και απάντησε, «Όχι κύριε, αλλά εσείς σίγουρα με ενοχλείτε!»

Αυτός ήταν ένας πραγματικός άντρας. Ένας πραγματικός στρατιώτης. Ήταν ένας άντρας που αφιέρωσε ό,τι είχε στο καθήκον του, παρόλο που το καθήκον του φαινόταν ασήμαντο εκείνη την ώρα, παρά τις πιθανότητες. Και θα έπρεπε να βλέπατε εκείνα τα φορτηγά στο δρόμο για την Τυνησία. Αυτοί οι οδηγοί ήταν αξιοθαύμαστοι. Όλη τη μέρα και όλη τη νύχτα οδηγούσαν πάνω από τους γαμημένους δρόμους, αδιάκοπα, χωρίς να αποκλίνουν από την πορεία τους, με τα βλήματα να σκάνε τριγύρω τους όλη την ώρα. Τα περάσαμε όλα αυτά χάρη στα παλιά καλά αμερικάνικα κότσια μας.

Πολλοί από αυτούς τους άντρες οδηγούσαν για πάνω από σαράντα συνεχόμενες ώρες. Αυτοί οι άντρες δεν ήταν πολεμιστές, αλλά ήταν στρατιώτες με ένα καθήκον. Τα κατάφεραν και με ένα φοβερό τρόπο! Ήταν μέρος μιας ομάδας. Χωρίς ομαδική προσπάθεια, χωρίς αυτούς, ο αγώνας θα είχε χαθεί. Όλοι οι κρίκοι στην αλυσίδα έσπρωχναν μαζί και η αλυσίδα έγινε άθραυστη.

Και μη ξεχνάτε, εσείς άντρες δεν ξέρετε ότι είμαι εδώ. Καμιά αναφορά αυτού του γεγονότος να μη γίνει στα γράμματά σας. Ο κόσμος δεν πρέπει να ξέρει τι συνέβη σε μένα. Δε θα έπρεπε να διοικώ τώρα αυτό το Στρατό. Δε θα έπρεπε καν να είμαι εδώ στην Αγγλία. Αφήστε να είναι οι πρώτοι μπάσταρδοι που θα το μάθουν οι αναθεματισμένοι οι Γερμανοί. Κάποια μέρα θέλω να τους δω να σηκώνουν τα κατουρημένα πίσω πόδια τους και να ουρλιάζουν, «Ιησού Χριστέ, είναι η αναθεματισμένη η Τρίτη Στρατιά πάλι και αυτός ο πουτάνας γιος ο Πάτον.» Θέλουμε να σηκωθούμε να φύγουμε από εδώ. Όσο πιο γρήγορα καθαρίσουμε αυτό το αναθεματισμένο χάλι, τόσο πιο γρήγορα θα μπορέσουμε να πάρουμε και μια μικρή γεύση από τους γαμημένους τους Ιάπωνες και να καθαρίσουμε και τη φωλιά τους. Πριν πάρουν όλη τη δόξα οι γαμημένοι οι Πεζοναύτες!

Σίγουρα, θέλουμε να πάμε σπίτι. Θέλουμε να τελειώσει αυτός ο πόλεμος. Ο συντομότερος δρόμος είναι να πάμε να κανονίσουμε τους μπάσταρδους που τον ξεκίνησαν. Όσο πιο γρήγορα τους μαστιγώσου-

με, τόσο πιο γρήγορα θα πάμε σπίτι. Ο συντομότερος δρόμος είναι μέσω Βερολίνου και Τόκιο. Και μόλις πάμε στο Βερολίνο, θα πυροβολήσω προσωπικά αυτόν το γαμημένο τον Χίτλερ! Όπως θα πυροβολούσα ένα φίδι!

Όταν ένας άντρας κρύβεται σε μία τρύπα, όταν μένει εκεί όλη μέρα, ένας Γερμανός θα τον σκοτώσει τελικά. Να πάει στο διάολο αυτή η ιδέα. Οι άντρες μου δε σκάβουν αλεπουδότρυπες. Δε θέλω να σκάβουν αλεπουδότρυπες. Οι αλεπουδότρυπες απλά καθυστερούν μία επίθεση. Συνεχίστε να προχωράτε. Και μη δώσετε στον εχθρό την ώρα να σκάψει μία. Θα κερδίσουμε αυτόν τον πόλεμο, αλλά θα τον νικήσουμε πολεμώντας και δείχνοντας στους Γερμανούς ότι έχουμε πιο πολλά κότσια από ό,τι έχουν. Ή από όσα θα έχουν ποτέ. Δεν πρόκειται απλά να πυροβολήσουμε τους μπάσταρδους, θα τους βγάλουμε τα αναθεματισμένα άντερα και θα τα χρησιμοποιήσουμε για να γυαλίσουμε τις ερπύστριες των αρμάτων μας. Θα δολοφονήσουμε αυτούς τους Ούνους γαμιόληδες.

Ο πόλεμος είναι μία αιματηρή, δολοφονική επιχείρηση. Πρέπει να χύσεις το αίμα σου, ή θα χύσουν εκείνοι το δικό σου. Πυροβολήστε τους στο ψαχνό. Όταν οι σφαίρες σκάνε τριγύρω σας και εσείς σκουπίζετε το χώμα από το πρόσωπό σας και συνειδητοποιείτε ότι αντί για χώμα σκουπίζετε το αίμα και τα άντερα αυτού που κάποτε ήταν ο καλύτερός σας φίλος, θα ξέρετε τι να κάνετε!

Δε θέλω να λάβω κανένα μήνυμα που να λέει, «Κρατάω τη θέση μου». Τίποτα αναθεματισμένο δεν κρατάμε. Αφήστε τους Γερμανούς να το κάνουν αυτό. Εμείς προελαύνουμε ασταμάτητα και δε μας ενδιαφέρει να κρατήσουμε τίποτα, εκτός από τα αρχίδια του εχθρού. Πρόκειται να του στρίψουμε τα αρχίδια και να τον πεθάνουμε στις κλωτσιές. Το βασικό σχέδιο ενεργειών μας είναι να προελάσουμε και να συνεχίσουμε να προχωράμε ανεξάρτητα αν πρέπει να περάσουμε από πάνω, από κάτω ή μέσα από τον εχθρό. Θα περάσουμε από μέσα τους σαν σκατά μέσα από μία χήνα. Σα σκατά μέσα από τσίγκινο κέρατο!

Κατά καιρούς θα υπάρξουν παράπονα ότι πιέζουμε τους άντρες μας πολύ. Δε δίνω δεκάρα για τέτοια παράπονα. Πιστεύω στον παλιό καλό κανόνα ότι μία ουγγιά ιδρώτας μπορεί να σώσει ένα γαλόνι αίμα. Όσο πιο σκληρά πιέζουμε ΕΜΕΙΣ, τόσο πιο πολλούς Γερμανούς θα σκοτώσουμε. Όσο πιο πολλούς Γερμανούς θα σκοτώσουμε, τόσο λιγότεροι άντρες μας θα πεθάνουν. Πίεση σημαίνει λιγότερες απώλειες. Θέλω όλοι να το θυμάστε αυτό.

Υπάρχει ένα σπουδαίο πράγμα που θα μπορείτε να λέτε αφού τελειώσει αυτός ο πόλεμος και πάτε σπίτι ξανά. Να είστε ευγνώμονες που σε είκοσι χρόνια από τώρα θα κάθεστε στο τζάκι με τον εγγονό σας στο γόνατο και όταν σας ρωτήσει τι κάνατε στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ΔΕ θα χρειαστεί να βήξετε, να τον μετατοπίσετε στο άλλο γόνατο και να πείτε «Παιδί μου, ο παππούς σου φτυάριζε σκατά στη Λουιζιάνα». Όχι Κύριε, θα μπορείτε να τον κοιτάξετε κατευθείαν στα μάτια και να πείτε «Αγόρι μου, ο παππούς σου ήταν με τη Μεγάλη Τρίτη Στρατιά και το γαμημένο μπάσταρδο τον Τζωρτζ Πάτον!» Αυτό είναι όλο.

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ,
ΕΚΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΤΟ ΕΤΟΣ 2013
ΣΕ 5.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΒΕΛΒΕΤ 90gr